

บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

วราภรณ์ อุทธิยา

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก"
ของ วราภรณ์ อุทธิยา
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยั้ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย	วราภรณ์ อุทธิยา
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยั้ง
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	บทบาทครู, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก และศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่องบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้

สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านจัดการเรียนรู้และดูแล
สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน 2. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนา
บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7
จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทครูในการจัด
การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหาร
สถานศึกษาควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
พิเศษระดับปฐมวัยที่ทำให้ครูผู้สอนนั้นมีวางแผนในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ
จำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่มศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Title THE ROLE OF TEACHERS IN PROVIDING EDUCATION
FOR SPECIAL CHILDREN AT THE EARLY CHILDHOOD LEVEL
SPECIAL EDUCATION CENTER, EDUCATIONAL AREA
7, PHITSANULOK PROVINCE

Author Waraporn Uttiya

Advisor Associate Professor Varinthorn Boonying, Ph.D.

Academic Paper M.Ed. Independent Study in Educational Administration,
Naresuan University, 2023

Keywords The role of teachers organizing education for special
children at the early childhood level

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the role of teachers in organizing education for Special children at the early childhood level Special Education Center, Educational Area 7, Phitsanulok Province and study guidelines for developing the role of teachers in providing education for special children at the early childhood level Special Education Center, Educational Area 7, Phitsanulok Province The research method is divided into 2 steps: Step 1: Study of the role of teachers in providing education for special children at the early childhood level. Special Education Center, Educational Area 7, Phitsanulok Province The sample group includes educational institution administrators. Academic head teachers, teachers for the academic year 2023, totaling 112 people. The tool used to collect data was a questionnaire on the role of teachers in providing education for special children at the early childhood level. Special Education Center, Educational Area 7, Phitsanulok Province It has the characteristics of a 5-level estimation scale. The data is analyzed using the average and standard deviation. Step 2: Study of guidelines for developing teachers' roles in providing education for special children at the early childhood level. Special Education Center, Educational Area 7, Phitsanulok Province The group of information providers includes experts with knowledge and experience in managing education for special children at the early childhood level. Special Education Center, Educational District 7,

Phitsanulok Province, 3 people, obtained through purposive selection. The tools used to collect data include an interview form, guidelines for developing teachers' roles in providing education for special children at the early childhood level. Special Education Center, Educational Area 7, Phitsanulok Province and analyzed the data using content analysis. The research results found that

1. Results of the study of the role of teachers in providing education for special children at the early childhood level. Special Education Center, Educational District 7, Phitsanulok Province, in all 5 areas. Overall, it was found that the role of teachers in providing education for special children at the early childhood level The Special Education Center, Educational District 7, Phitsanulok Province, overall is at the highest level. The aspect with the highest average was the aspect of organizing content and activities to be consistent with the interests of the learners. is at the highest level, followed by learning management and taking care of the health and safety of students at the highest level And the aspect with the lowest average is the aspect of organizing learning content to be appropriate for the development of students. 2. The results of the study of guidelines for developing the role of teachers in organizing education for special children at the early childhood level, Special Education Center, Educational District 7, Phitsanulok Province, found that educational institution administrators should enhance understanding of the role of teachers in organizing education for Special children at the early childhood level are regularly given to teachers and personnel. Educational institution administrators should provide training to teachers and personnel in In terms of organizing education for special children at the early childhood level, teachers have plans to Learning management that is consistent with the special needs of each person To increase the potential and differences of students is important.

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งจนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ชุตีพร เหล็กคำ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ชำนาญการ นางปวีณา เล็กพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ นางสาวเดือนเต็ม สุขคำนิง ครูชำนาญการพิเศษ นางสุทธิรัตน์ สากระแสร ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก เชี่ยวชาญที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบให้คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.ชุตีพร เหล็กคำ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ชำนาญการ นางปวีณา เล็กพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการสัมภาษณ์ให้คำแนะนำและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีจึงจนสามารถทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้ให้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามและเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ขอบคุณพี่น้องนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 34 ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือให้คำปรึกษาและมอบกำลังใจตลอดการวิจัยในครั้งนี้เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจให้คำปรึกษาและการสนับสนุนในทุกๆด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณุปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	13
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	13
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	15
ประโยชน์ของการวิจัย.....	15
ขอบเขตของการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	17
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทครู.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ.....	37
บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา7 จังหวัดพิษณุโลก.....	92
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	105
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	106

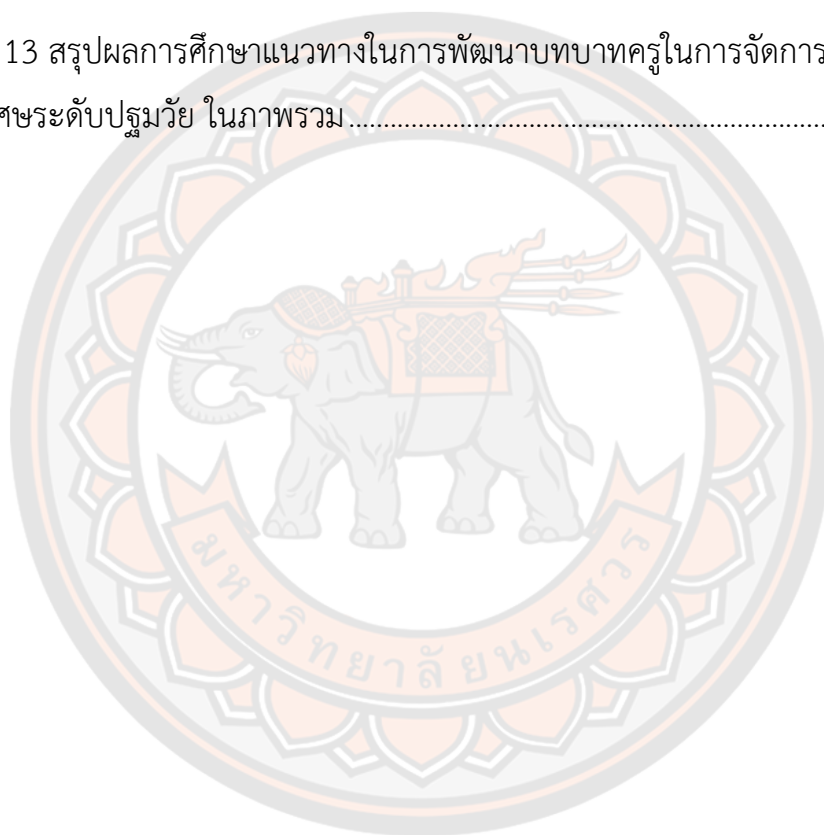
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก	106
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก.....	110
บทที่ 4 ผลการวิจัย	113
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก	113
ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับ เด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก	121
บทที่ 5 บทสรุป.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	127
อภิปรายผลการวิจัย.....	129
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม.....	134
ภาคผนวก.....	139
ประวัติผู้วิจัย	156

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำตารางสังเคราะห์ บทบาทครู ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย	101
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	113
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษ ในภาพรวม	114
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสภาพอนามัยและความ ปลอดภัยของผู้เรียน.....	115
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของ ผู้เรียน	116
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความ สนใจของผู้เรียน	117
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	119
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน.....	120
ตาราง 9 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม.....	124

ตาราง 10 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม	125
ตาราง 11 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม	125
ตาราง 12 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม	126
ตาราง 13 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม	126

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะให้สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 10 หมวด 4 ว่าด้วยเรื่อง สิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยว่า บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา ภาคบังคับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในมาตรา 10 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้ และให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 มาตรา 5 เรื่องสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ ว่า “ให้คนพิการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต ”

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกซึ่งมีผลกระทบต่อครูโดยตรงในด้านบทบาทหน้าที่และภาระงานที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์หน้าที่หลักของครูคือการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งคุณภาพขึ้นกับคุณภาพของการศึกษาและคุณภาพของการศึกษาก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นหลัก การพัฒนาครูให้มีคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาคนไปสู่การศึกษาที่ดี ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองของครูและการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่และภาระงานของครูในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับครูในยุคไร้พรมแดนซึ่งเป็นสังคมโลกที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยงและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสังคมโลกกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ครู บุคลากรทางการศึกษา องค์กรทางการศึกษาต้องปรับตัวให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ ประสบการณ์และก้าวทันสถานการณ์โลกเป็นผู้มองกว้าง คิดไกลใฝ่รู้จัดระบบการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐาน

คุณภาพในระดับครูมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้น ครูต้องเตรียมพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ โดยเฉพาะบทบาทในด้านการจัดการความรู้ การออกแบบความรู้ การพัฒนาสังคม การพัฒนาประเทศชาติและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่บุคคลในชาติ พร้อมทั้งจะดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความรู้ มีคุณธรรม และมีความสุข ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนตามหน้าที่ของโรงเรียนเนื่องจากครูเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ติดต่อสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้ปกครองโดยตรง บทบาทหน้าที่และภาระงานของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนและเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆในทิศทางที่พึงประสงค์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า กฎหมายไทยเปิดโอกาสให้คนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้นแต่จากสถิติจากผลการสำรวจจำนวนคนพิการในปีพุทธศักราช 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย (2560) พบว่าประเทศไทยมีประชากรพิการ จำนวน 3.7 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 5.5 ของประชากรทั้งหมดเป็นเด็กพิการในวัยเรียนอายุระหว่าง 5-17 ปีที่ไม่เคยเรียนหรือปัจจุบันไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 37.8 ซึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพความพิการหรือความเจ็บป่วยและสอดคล้องกับรายงานของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) ที่พบว่าในปีการศึกษา 2560 มีเด็กพิการมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ 77 แห่ง จำนวน 25,752 คน และโรงเรียนเฉพาะความพิการ 48 แห่ง จำนวน 12,900 คน รวมทั้งสิ้น 38,652 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 เท่านั้น (ศิริพร ดันท์โอภาส และรัชนิกร ทองสุชาติ, 2562)

คนพิการถือว่าเป็นเป็นทรัพยากรมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปหากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างถูกต้องและเป็นระบบจะเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองและสร้างสรรค์สังคมได้วิธีการพัฒนาคนพิการที่สำคัญที่สุดคือใช้การศึกษาที่มุ่งพัฒนาทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นครูที่ให้บริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการและนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจึงต้องมีองค์ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมศักยภาพของคนพิการหรือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเลือกใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นสำหรับคนพิการแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาในลักษณะการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กพิการทุกประเภทความพิการมีรูปแบบการให้บริการทั้งแบบอยู่ประจำ แบบไป-กลับ แบบรับบริการที่หน่วยบริการ แบบรับบริการที่บ้าน จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กพิการตั้งแต่วัยแรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ให้มีพัฒนาการใกล้เคียงกับเด็กปกติในวัยเดียวกัน สามารถพึ่งพา

ตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจะนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กพิการ ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้และเป็นแนวทางสำหรับครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง บุคคลที่สนใจ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่สนใจจะศึกษาหาความรู้ในเรื่องของการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ให้ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสามารถนำบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัยไปปรับใช้กับผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษมีองค์ความรู้ในการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

2. ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน
3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน
4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 112 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 108 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 108 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึง สิริพร เชาวนชัย, 2561) และเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 วิธี คือ การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน และเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 108 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขั้นตอนที่ 2 1. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในขั้นตอนที่ 1 โดยการเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัยจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปหรือเทียบเท่าการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย และมีประสบการณ์ทางการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ได้แก่ ดร.ชุตินันท์ เหล็กคำ ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลกและนายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

2. ข้าราชการครู ในตำแหน่งครูผู้สอน มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัยไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ได้แก่ นางปวีณา เล็กพันธ์ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย หมายถึง ครูมีบทบาทหน้าที่ ประเมินและวางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสม และส่งเสริมพัฒนาการในการเรียนรู้ได้เต็มที่ ตามศักยภาพของแต่ละคน ครูเป็นผู้ทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนที่ต้องสัมผัสกับผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักและส่งเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียน ดูแลชีวิตผู้เรียน ในโรงเรียน สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของผู้เรียน ครูจึงทำความเข้าใจและค้นหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละคนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียนจำเป็นต้อง มีการจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องของสุขภาพและความปลอดภัย จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนผู้เรียน จะได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานกับทัศนคติและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ และความปลอดภัยโดยบูรณาการไปในกิจวัตรประจำวัน ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติในโรงเรียน ทั้งในเรื่องการเรียนการสอนและการดูแลที่ได้รับ

2. ด้านจัดการการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพครูสามารถจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้เรียนจะต้องมีการเรียนรู้ ที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียนในโรงเรียน สถานศึกษาเท่านั้น ในยุคโลกไร้พรมแดน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก คนในครอบครัว ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชนในท้องถิ่น นอกจากผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายแล้ว ยังเป็นการพัฒนา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น ได้

3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันของผู้เรียน ทั้งในด้านพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ เช่น พื้นฐานความรู้ อาจปรับให้พอใกล้เคียงกัน ความความถนัดของผู้เรียนและตามความสนใจ จะให้ผู้เรียนทั้งหมดในห้องเรียนมีความถนัดหรือความสนใจเหมือนกัน การเน้นศักยภาพในการเรียนรู้ ของผู้เรียนก็แตกต่างกัน เรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน ดังนั้น ในการเรียนการสอนต้องสามารถจำแนก ความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจนเพื่อที่จะนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้อง กับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการฝึกการปฏิบัติให้ผู้เรียน ทำได้และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ในการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการปฏิบัติ และสามารถอธิบาย สรุปขั้นตอนการปฏิบัติ พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ ให้กับบุคคลภายนอกห้องเรียนได้เกิดการเรียนรู้

5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา มีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามของชาติ ซึ่งเป็นสำคัญที่ต้องสอดแทรกเข้าไปในทุกวิชา เพื่อให้ผู้เรียน สามารถทำได้ในทุกขั้นตอน ของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐานที่สอดแทรก เช่น ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ เสียสละ สามัคคี ฯลฯ ทำได้โดยการจัดสถานการณ์จำลองหรือบทบาทสมมุติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทครู

ความหมายของบทบาทครู

บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของครู

ความหมายของภาระงานครู

บทบาทของครูในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

ปรัชญาและแนวคิดการศึกษาพิเศษ

รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ

แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

กฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์สำหรับคนพิการ

ความหมายของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ความหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ

กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษสำหรับเด็กอายุ

แรกเกิด - 6 ปี ปีการศึกษา 2566

บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

สภาพทั่วไป

ภารกิจและอำนาจหน้าที่

ทิศทางการพัฒนาการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทครู

ความหมายของบทบาทครู

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก (2565) ได้ให้ความหมายของบทบาทครูการศึกษาพิเศษ ว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาของรัฐมีภารกิจและหน้าที่ คือให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า "ธรรมาภิบาล" ซึ่งมีหลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่งได้แก่การดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไปการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของครูการศึกษาพิเศษ

บทบาทที่ 1 จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม(Early Intervention : EI และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

บทบาทที่ 2 พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 3 จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : EP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 4 จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ(Transitional Services)

บทบาทที่ 5 ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา

บทบาทที่ 6 เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 7 จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น.648) ได้ให้ความหมาย "บทบาท"ว่า หมายถึง การกระทำตามการกระทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู ดังนั้น บทบาทคือ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหมายความว่า บุคคลใดมีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างใดก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งของตนที่ได้มา ไม่ว่าจะได้มาโดยกำเนิดโดยการกระทำ หรือโดย

การแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังและบทบาทของครู หมายถึง ภาระและหน้าที่ตามสถานภาพของครูที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเองต่อศิษย์ ต่อสถาบันวิชาชีพ ต่อสังคมทุกระดับ

บทบาทของครูตามหลักวิชาการ

บทบาทของครูมีหลายสถานภาพ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ครูผู้สอนผู้ส่งเสริม ผู้สนับสนุนช่วยเหลือ ผู้จัดการ ผู้ออกแบบและผู้พัฒนา แต่ละบทบาทล้วนมีส่วนช่วยขับเคลื่อนให้งานกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จโดยประสานงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน บทบาทครูจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติแบบองค์รวมนักวิชาการได้เสนอความบทบาทของครูตามหลักวิชาการในทัศนะของบุคคลต่าง ๆ พบว่า ครูมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทด้านการศึกษา

การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและวิชาการ การจัดการความรู้และออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. บทบาทด้านสังคมและชุมชน

ครูต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตตามครรลองประชาธิปไตย การเป็นผู้นำในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน สืบทอดและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ โดยการช่วยทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคง ควบคู่กับสถาบันชาติและพระมหากษัตริย์ มีความเลื่อมใสและศรัทธาในศาสนาที่นับถือปฏิบัติตามหลักธรรมและปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำ นอกจากนี้ครูจะต้องช่วยส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมของชาติให้มั่นคง ถวายทอดวัฒนธรรมนติงามให้แก่เด็ก ช่วยกันจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและส่งเสริมให้มีการจัดห้องวัฒนธรรมในโรงเรียน

3. บทบาทด้านเศรษฐกิจ

ครูเป็นผู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติตามวิถีพอเพียง โดยการให้ความรู้แก่นักเรียนและเน้นทักษะในการทำงานต่างๆ เพื่อนักเรียนจะได้มีความรู้พื้นฐาน และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำสวนครัว ปลูกผักและดอกไม้ ส่งเสริมให้เด็กรู้จักออมทรัพย์

4. บทบาทด้านการเมืองการปกครอง

ครูต้องปลูกฝังการรักษาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ผู้เรียน สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นแก่คนในชาติโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกับนักเรียนและผู้ปกครอง ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

และระบบการเมือง การปกครองของประเทศ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเมืองการปกครอง ให้มีความมั่นคง โดยการให้ความรู้ในเรื่องระบบการปกครองของประเทศ โดยเฉพาะระบอบ ประชาธิปไตยแก่เด็กและคนในชุมชน สนับสนุนและฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักรูปแบบการปกครอง ประเทศ โดยให้มีการจัดตั้งสถานักเรียน การเลือกหัวหน้าชั้น เป็นต้น

บทบาทของครูตาม TEACHERS MODEL

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557, น. 1) กล่าวถึงบทบาทของครูจากคำว่า "TEACHERS" จำแนก บทบาทไว้ ดังนี้

T-Teaching (การสอน) หมายถึง บทบาทในการทำหน้าที่สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ ในวิชาทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคน ทุกระดับชั้นที่สอน ดังนั้น ครูทุกคนจึงควรตระหนัก ในเรื่องการสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่า หัวใจความเป็นครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี มีความรู้ในวิชาการทั้งปวง

E-Ethics (จริยธรรม) หมายถึง การที่ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูนอกจากครูอาจารย์จะต้องอบรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมแล้ว ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติ ตนให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงามเหมาะสมด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

A - Academic (วิชาการ) หมายถึง การที่ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในทางวิชาการ ทั้งของตนเองและของลูกศิษย์ ดังนั้น ครู อาจารย์ทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ หากไม่ทำเช่นนั้นก็จะกลายเป็นคนที่ล้าสมัย ไม่ทันต่อวิทยาการใหม่ๆซึ่งมีอยู่มากมายในปัจจุบันนี้

C - Cultural Heritage (การสืบทอดวัฒนธรรม) หมายถึง ครู อาจารย์ต้องทำหน้าที่ รับผิดชอบในการสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งครูอาจทำได้ 2 ทาง คือ 1. การปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชาติ เช่น แต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับ โอกาสและสถานที่หรือการแสดงความเคารพและกิริยามารยาทแบบไทย ๆ หรือการจัดงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช 2. การอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ เข้าใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยที่ดี

H - Human Relationship (มนุษยสัมพันธ์) หมายถึง ครูอาจารย์ต้องทำตัวให้มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมการมีมนุษยสัมพันธ์ของครูสามารถจำแนก ออกได้ ดังนี้

1. มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนครูควรสอนให้ลูกศิษย์มีความรู้ในวิชาการต่างๆ มีความประพฤติที่ดี เป็นที่ปรึกษาของลูกศิษย์ พยายามหาทางช่วยเหลือถ้าลูกศิษย์ที่มีปัญหา

2. มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับครูครูทุกคนควรมีความสามัคคีกัน ถ้าสถานศึกษาใดมีครู อาจารย์ที่สามัคคีกัน การพัฒนาโรงเรียนและวิชาการก็จะเจริญก้าวหน้าไปรวดเร็ว

3. มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองและชุมชนผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียน

E-Evaluation (การประเมินผล) หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอนของนักเรียนหน้าที่และความรับผิดชอบถือว่ามีความสำคัญประการหนึ่ง เพราะการประเมินผล การเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของลูกศิษย์ หากครูสอนแล้วไม่มีการวัดผล ครูก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าลูกศิษย์ของตนเองจะมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด สำหรับการประเมินผลของนักเรียนสามารถทำได้หลายแบบ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบการศึกษาเป็นรายบุคคล การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ การบันทึกย่อและระเบียบสะสม และอื่น ๆ

R-Research (การวิจัย) หมายถึง การที่ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหาและการศึกษาหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้โดยใช้วิธีการที่เชื่อถือได้

S-Service (การบริการ) หมายถึง การให้บริการแก่ศิษย์ ผู้ปกครองและชุมชน เช่น การให้บริการความรู้แก่คนในท้องถิ่น ทั้งในด้านความรู้ทางอาชีพ สุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษาหารือและการร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน

สำราญ ศรีคำมูล (2557, น.1) กล่าวว่า หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ได้ยกย่อง "ครู" ไว้ในทิศเบื้องขวา และได้กำหนดให้ "ครู" มีหน้าที่สำคัญ ประการที่ต้องปฏิบัติต่อผู้เป็นศิษย์ คือ

1. การแนะนำดี ให้เรียนดี อธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
2. บอกศิลปวิทยาการให้แก่ศิษย์โดยสิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพราง
3. ยกย่องศิษย์ให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง
4. ป้องกันอันตรายทั้งปวงให้แก่ศิษย์
5. คิด สอนฝึกให้ศิษย์จักเลี้ยงตัวและดำรงรักษาคนให้เกิดสันติสุขและสันติภาพ

ธเนศ เจริญทรัพย์ (2555, น.1) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ โดยครูมีอาชีพว่าครูในฐานะผู้รับผิดชอบหลักควรมีหน้าที่ด้านต่างๆ ดังนี้

1. รู้มีหน้าที่ในการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเข้าใจหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนแสงเทียนนำทางสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางฉบับปัจจุบันนั้นประกอบไปด้วยรายละเอียดที่มีความจำเป็นและสำคัญ อาทิ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์สมรรถนะที่สำคัญ เป็นต้น การที่ครูเข้าใจและรู้รายละเอียดดังกล่าวทั้งหมดอย่างเข้าใจจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่หลักสูตรวางไว้ได้และการจัดการเรียนรู้นั้นจะเป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม

2. ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับชั้นอย่างชัดเจนครูที่ดี ต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีการนำไปปฏิบัติการปฏิบัติที่ดี ต้องเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่าการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในบรรดากระบวนการทั้งหมด ครูจำเป็นต้องลำดับชั้นให้ชัดเจนว่าจะสอนอะไรก่อน สอนอะไรหลัง แต่ถึงกระนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาสและสถานการณ์จริง ครูจึงควรมีความมั่นใจที่จะเผชิญกับสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหวังและแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ การปรับแผนนั้นก็เพื่อให้มีความเหมาะสม นอกจากประเด็นข้างต้นสิ่งที่ครูต้องคำนึงคือ เรื่องของเนื้อหาที่เตรียมมาในแต่ละครั้งของแผนการจัดการเรียนรู้นั้นต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเวลาที่มีความต่อเนื่อง เป็นเอกภาพไปตลอดเวลาของการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องสามารถปฏิบัติ การในแผนได้อย่างครบถ้วนหากครูผู้สอนใช้เนื้อหาหนัก แต่เวลาน้อยซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนจะเรียนแบบหนักและไม่ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเท่าที่ควร จึงอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ครูมีหน้าที่เลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูควรใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไปในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งและควรสอนให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชีวิตประจำวันเข้าด้วยกันได้อย่างสมดุลและฝึกให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดทุกรูปแบบไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือหรือในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น ดังนั้นครูควรเชื่อมช่องระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องได้รับโอกาส ในการเรียนรู้จักการได้ปฏิบัติจริงลงมือทำจริงด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่สร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียนรู้ คอยกระตุ้นแนะนำในสิ่งที่นักเรียนสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนพร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนนักเรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร อันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. ครูมีหน้าที่ใช้หลักจิตวิทยาแรงจูงใจให้เป็นและมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากแรงจูงใจนั้นจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่ครูจะต้องทำในฐานะผู้นำแนวทางการเรียนการสอนคือ การกระตุ้นให้เด็กๆ รู้สึกถึงความต้องการของตน เพราะความต้องการจะนำให้นักเรียนนั้นสนใจและใส่ใจกับบทเรียน จึงสามารถกล่าวได้ว่าแรงจูงใจที่เหมาะสมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับครูประถมศึกษาชั้นนั้น การแรงจูงใจถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะด้วยพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ การที่นักเรียนจะจดจ่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นระยะเวลาหลายๆ นั้นเป็นเรื่องยาก ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นปัญหา

ของครูผู้สอนทุกคน แนวทางที่ดีทางหนึ่งคือ ให้ผู้เรียนจะสร้างเป้าหมายใหม่ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เขาเห็นความสำคัญของสิ่งที่เขาจะได้เรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่ดีอีกวิธีการหนึ่งคือ อารมณ์ขันในชั้นเรียนนั้นครูควรเล่าเรื่องตลกให้นักเรียนฟังบ้าง การมีอารมณ์ขันจะช่วยคลายกำแพงระหว่างครูกับนักเรียนได้และเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดีอีกด้วย

5. ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสนุกสนาน ไม่ว่าจะ เป็นบรรยากาศกายภาพ (Physical Atmosphere) และบรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological At) ซึ่งบรรยากาศทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมีความสะอาด น่าอยู่ มีสื่อการเรียนรู้ที่ครบครัน พร้อมทั้งจะส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน การอาศัยความร่วมมือในการสร้างบรรยากาศทางกายภาพจากผู้เรียนถือเป็นอีกหนทางหนึ่งในการทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบและต้องการจะอยู่ในชั้นเรียน เพราะเขาเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์รูปแบบของชั้นเรียนของเขาเอง ด้านบรรยากาศทางจิตวิทยา คือ บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มีความสบายใจ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมีความเป็นกันเอง สำหรับการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในชั้นเรียนระหว่างครูและนักเรียนนั้น ครูควรทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมการสอน

6. ครูมีหน้าที่ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนการประเมินผลนั้นถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดในการประเมินต้องมีให้ครบทุกปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินตัวครู การประเมินตัวนักเรียน การประเมินสื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้ การประเมินทั้ง 3 ประการนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านร่างกายและพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ภาระงานครูหน้าที่ความรับผิดชอบของครู หรือภาระงานที่ครูต้องกระทำให้ได้ผลดีนั้นต้องมีความสม่ำเสมอโดยอาศัยพื้นฐานของ กฎ ระเบียบ จริยธรรม จรรยาบรรณ และคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูที่สังคมคาดหวัง แสดงถึงการคิดที่สังคมมอบหมายให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูกระทำและเป็นพันธกิจที่ผู้เป็นครูมอบให้กับสังคม

ความหมายของภาระงานครู

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมาย "ภาระงาน" มาจากคำว่า ภาระกับงาน ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของภาระ "ภาระ" หมายถึงของหนัก น้ำหนัก ภาระที่หนักการงานที่หนัก หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ส่วนคำว่า "งาน" หมายถึง สิ่งหรือเรื่องที่ทำ ดังนั้น ภาระงานจึงหมายถึง การกิจหรือเรื่องที่จะต้องทำโดยเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

เช่น พ่อแม่มีภาระในการเลี้ยงดูบุตร ครูมีภาระหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ สรุปภาระงานของครู หมายถึง ภารกิจหรืองานในหน้าที่ความรับผิดชอบของครูปัจจุบันภาระงานของครูที่จะต้องกระทำโดยเป็นหน้าที่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับภาระงานที่ต้องปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

- ภาระงานที่เป็นงานประจำ อันได้แก่ ภาระงานเกี่ยวกับการสอนและการปกครอง
- ภาระงานอีกประเภท คือ ภาระงานพิเศษต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1. ภาระงานประจำของครู

ภาระงานประจำของบุคคลที่ทำหน้าที่ครู ประกอบด้วยภาระงานเกี่ยวกับการสอน ภาระงานเกี่ยวกับการปกครองผู้เรียน และภาระงานเกี่ยวกับหน้าที่ครูประจำชั้น ดังนี้

1.1 ภาระงานของครูเกี่ยวกับการสอน ได้แก่

1. ครูมีภาระรับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนในวิชาต่างๆ ตามแต่ที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานศึกษาและครูจะต้องเข้าสอนตามที่กำหนดไว้ในตารางสอน
2. ในการสอนนั้นครูต้องมีภาระรับผิดชอบในการวางแผนการสอน จัดเตรียมอุปกรณ์การสอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนรู้
3. ครูต้องมีการวัดผลประเมินผล ตามหลักสูตรกำหนด และจัดทำเอกสารการวัดและประเมินผลให้ครบถ้วน และตามกำหนดเวลาในปฏิทินและแผนกปฏิบัติงานของโรงเรียน
4. ในกรณีที่ครูไม่สามารถทำการสอนหรือวัดผลการเรียนรู้ไม่ว่าด้วยสาเหตุใดๆ ก็ตามครูต้องรับผิดชอบจัดหาครูสอนแทนในคาบเรียนนั้นๆ
5. ครูต้องมีความเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียนในวิชาของตนโดยการสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

1.2 ภาระงานของครูเกี่ยวกับการปกครองผู้เรียน ได้แก่

1. ครูต้องมีหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติของผู้เรียนทุกคนให้ปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของโรงเรียนครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐานคุณภาพในระดับครูมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้นครูจะต้องเตรียมพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ที่จะปรับเปลี่ยนไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยเชื่อว่าครูในปัจจุบันและอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น ดี เก่ง ทันโลก และเป็นครูมืออาชีพ

บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557, น.1) กล่าวว่า บทบาทครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ครูมีบทบาทที่สำคัญมีดังนี้

1. การเตรียมการสอน ครูควรเตรียมการสอนดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มตามความรู้ความสามารถ และเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล

1.3 เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน

1.4 วางแผนการสอน ควรเขียนให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ได้แก่

1.4.1. กำหนดเรื่อง

1.4.2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.4.3. กำหนดเนื้อหา การควรมีรายละเอียดพอที่จะเติมเต็มผู้เรียนได้ ตลอดจนมีความรู้ในเนื้อหาของศาสตร์นั้น ๆ

1.4.4 กำหนดกิจกรรม เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เกิดและลงมือปฏิบัติ ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำข้อมูลหรือความรู้นั้นมาสังเคราะห์เป็นความรู้หรือเป็นข้อสรุปของตนเองผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจมีความหลากหลายตามความสามารถถึงแม้จะเรียนรู้จากแผนการเรียนรู้เดียวกัน

1.4.5 กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

1.4.6 กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือประเมิน

2. การสอน ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมหรือดูแลให้กิจกรรมดำเนินไปตามแผน และต้องคอยสังเกตบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้เรียนแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มเพื่อสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความเหมาะสม ให้การเสริมแรง หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.4 ให้ข้อสังเกต

2.5 การประเมินผลการเรียน

2.6 เป็นการเก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน

2.7 ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูควรมีบทบาท วิเคราะห์หลักสูตรปรับเนื้อหา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือสอดคล้องกับท้องถิ่น หรือบูรณาการเนื้อหาสาระ ระหว่างกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชา เตรียมแหล่งเรียนรู้ เอกสาร สื่อประกอบการเรียนรู้ มีข้อมูลผู้เรียนที่จะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ประจำชั้น

2. ครูไม่ควรละเลยเพิกเฉย เมื่อผู้เรียนทำผิดระเบียบวินัย

3. ครูควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้เรียนที่ทำความดี

4. ครูไม่ควรมีคติดักผู้เรียนใดๆ

5. ครูควรมุ่งมั่นอบรมบ่มนิสัยของผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม

6. ครูควรชี้แนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในหนทางชีวิตที่ดี

7. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

3. ภาระงานของครูเกี่ยวกับหน้าที่ครูประจำชั้น ได้แก่

1. ครูต้องควบคุมดูแลผู้เรียนในชั้นที่ตนรับผิดชอบในบทบาทครูประจำชั้น

2. ครูควรให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในชั้น

3. ครูต้องรับผิดชอบในการจัดห้องเรียนตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ของห้องที่ตนทำหน้าที่

เป็นครู

4. ครูต้องติดต่อประสานงานสถานศึกษากับผู้เรียนและผู้ปกครองผู้เรียน

5. ครูต้องจัดทำเอกสารประจำชั้นให้เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน เช่น สมุดรายงาน

ประจำตัวผู้เรียน ระเบียบสะสม

ภาระงานพิเศษของครู

นอกเหนือภาระงานในการสอนแล้วครูยังต้องมีภาระงานอื่นๆ ตามที่ทางสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามอบหมายโดยฝ่ายผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สถานศึกษา หัวหน้างานต่างๆ หัวหน้ากลุ่มสาระต่างๆ ซึ่งภาระงานต่างๆ เหล่านี้จะเป็นส่วนประกอบ ทำให้ครูทำหน้าที่ของคำว่า ครู ได้เต็มศักยภาพงานต่างๆ เหล่านี้ได้แก่งาน ดังต่อไปนี้

1. งานในโครงการพิเศษต่างในกิจกรรมพิเศษต่างๆ ตามวาระและ โอกาสต่างๆ เช่น โครงการประกวดความเรียงวันพ่อแห่งชาติ งานในโครงการทำดีถวายในหลวง

2. งานที่เป็นกิจกรรมส่วนรวมของสถานศึกษา เช่น งานลูกเสือ งานกิจกรรมตามประเพณี

ทางศาสนา การควบคุมดูแลผู้เรียนไปทำกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ งานกิจกรรมของชุมชน ในการเลือกตั้ง

3. งานที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติเป็นพิเศษ เป็นครั้งคราว

4. งานประชุมสัมมนาภายในสถานศึกษา เช่น งานประชุมประจำสัปดาห์ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างๆ งานประชุมเกี่ยวกับการปกครองผู้เรียน งานประชุมรับทราบนโยบายของฝ่ายบริหาร

5. งานประชุมสัมมนาภายนอกสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการประชุม สัมมนา การฝึกอบรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูจากภาระงานของครูที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ภาระงานของครูแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. ภาระงานส่วนตัว คือ ภาระงานประจำ ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น วางแผนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน งานปกครองนักเรียน เช่น การสอดส่องดูแลความประพฤติของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน

2. ภาระงานส่วนรวม อาทิ ภาระงานพิเศษ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสถานศึกษาและชุมชนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภาระงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวข้องกับการศึกษา

บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้อำนวยการความสะอาด

คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2556, น.1) ให้คำจำกัดความ Faciator คือ ผู้อำนวยการความสะอาด หรือผู้สนับสนุน การเรียนรู้ ทำหน้าที่คอยจัดเตรียมอุปกรณ์และ เครื่องมือต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นๆ ดำเนินไปได้ Faciator ทำหน้าที่เป็นผู้เกื้อหนุนการเรียนรู้ ของผู้เรียน คอยส่งเสริมและชี้แนะให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองครูที่มีบทบาทในฐานะ ผู้จัดการ ต้องกำหนดเป้าหมายในการจัดการว่า "ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง" ดังนั้น ครูจะต้องมีข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนรอบด้านเพื่อนำมาวิเคราะห์ และจัดการอย่างเหมาะสม เป็นงานหลักที่สำคัญ (สำนักงานบริหารโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย, 2555, น.1) ดังนี้

1. วางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การวางแผนอำนวยความสะดวก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนซึ่งจำเป็นต้อง มีข้อมูลผู้เรียนรอบด้านเพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการได้อย่างเหมาะสม เช่น จัดการด้านแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การส่งเสริม เป็นต้น หรือการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ชุมชน บุคคลอื่น เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

1.2 การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารชั้นเรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการ จัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

1.3 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีขั้นตอนสำคัญคือ กำหนดจุดประสงค์ ประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียน กำหนดวิธีการสอนและประเมินผล

2. กำหนดบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน การสร้างระบบและการสื่อสารกับผู้เรียนให้ชัดเจน การสร้างระบบควบคุม กำกับ ดูแล ด้วยความเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย

บทบาทหน้าที่ของครูในศตวรรษที่ 21 นอกจากบทบาทหน้าที่หลักในการเป็นผู้จัดการความรู้ ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แล้วครูยังมีบทบาทเป็นผู้แนะแนวทาง โดยครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในบทบาทนี้ครูจะค้นคว้าแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบใหม่ เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้ รวมถึงบทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมศึกษา โดยครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้ดำเนินการสังเกตการณ์ การเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตคุณสมบัติ ทักษะ ความรู้ความสามารถทักษะของผู้จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของผู้เรียนด้วย

บทบาทของครู หมายถึง ภาระและหน้าที่ตามสถานภาพของครู ที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อศิษย์ต่อสถาบันวิชาชีพ ต่อสังคมทุกระดับ ครูไทยในอดีตมีบทบาทเป็นผู้บอกเล่าสิ่งที่เป็นความรู้ ต่อศิษย์ แต่ครูปัจจุบันเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด บทบาทของครูมีความสำคัญต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การเมืองและปกครอง หน้าที่ของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในปัจจุบัน คือ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน เอาใจใส่ ดูแลตนเองละครอบคอบอย่างดี จัดเตรียมวางแผนการสอน มีทักษะการประเมินผู้เรียน ให้ความร่วมมือกับชุมชน ทำนุบำรุงศาสนา วัฒนธรรมปฏิบัติตนตามกฎหมาย และรักษามาตรฐานของวิชาชีพครู ภาระงานของครู ประกอบด้วยงาน 4 อย่าง สำคัญได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีบทบาท หน้าที่ และภาระงานหลัก คือ บทบาทหน้าที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในอนาคต

หน้าที่ครูคือหน้าที่และความรับผิดชอบของครูเป็นส่วนสำคัญในการประกอบวิชาชีพครู และการดำรงความเป็น ครู หน้าที่ครูเกี่ยวข้องกับผู้เรียนเป็นหลัก ได้แก่ งานสอน งานอบรม และงานพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแผนการสอน เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 1. ความหมายของหน้าที่ครู หมายถึง ภารกิจที่ต้องกระทำเพราะว่าหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของงานตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย หรือความคาดหวังในสังคม มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557: 1) หน้าที่ หมายถึง งานการปฏิบัติ

การบริหาร หรือธุรกิจที่ต้องกระทำตามคำสั่งให้เกิดผลด้วยความดี หรือการปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานอาชีพ หรืองานวิชาชีพ หรือเป็น พฤติกรรมที่กำหนดให้กระทำโดยความจำเป็นทางหลักศีลธรรม ความต้องการตามขนบธรรมเนียมหรือตาม ความพอใจ โดยอาศัยความรู้สึกนึกถึงความถูกต้อง และความเหมาะสม สำนาย ศรีคำมูล (2557 : 1) กล่าวว่า หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ได้ยกย่อง "ครู" ไว้ในทิศ เบื้องขวา และได้กำหนดให้ "ครู" มีหน้าที่สำคัญ ประการที่ต้องปฏิบัติต่อผู้เป็นศิษย์ คือ 1. การแนะนำดี ให้เรียนดี อธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง 2. บอกศิลปวิทยาการให้แก่ศิษย์ โดยสิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพราง 3. ยกย่องศิษย์ให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง 4. ป้องกันอันตรายทั้งปวงให้แก่ศิษย์ 5. คิดสอนฝึกให้ศิษย์จักเลี้ยงตัวและดำรงรักษาคนให้เกิดสันติสุขและสันติภาพ

พระบรมราชาบายที่พระราชทานแก่ท่านผู้หญิงทัศนีย์ บุญยคุปต์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนจิตรลดา ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2498 ความว่า "ครูทุกคนต้องนึกว่าตนเป็นครู ต้องมีความยุติธรรมต่องหนักแน่น ขอให้ครูฝึกฝน อบรมเด็กให้เป็น นักเรียนที่ดี มีระเบียบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่รู้จักทำตนให้ตรงต่อเวลา ฝึกให้มีสมาธิในการงาน รู้จักรักษาสัมบัติส่วนตัวและส่วนรวม รู้จักมีเมตตาจนถึงผู้อื่น รู้จักทำตัวให้เข้ากับส่วนรวม ครูจะต้องไม่ถวายสิทธิพิเศษแก่พระโอรสและพระธิดา"

จากการศึกษาความหมายของหน้าที่ในทัศนคติต่างๆ สรุปได้ว่า หน้าที่ครูคือ การทำงานของตนเพื่อ ศิษย์ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายโดยคำนึงถึงความยุติธรรม ความหนักแน่น ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลาและช่วยศิษย์ให้พัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญาบุคลิกภาพ อารมณ์และสังคม

บทบาทของครูในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ จากสาระสำคัญของมาตรานี้ ถึงกับกล่าวกันว่า เป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ของวงการศึกษไทยเลยทีเดียว เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) มีความรู้และทักษะในด้านต่างๆ เพื่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23) ในการปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกระดับ นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติลงมาถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ตลอดจนถึง นักเรียน ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกันทุกระดับแต่ถ้าชี้เฉพาะให้เห็นเด่นชัดลงไปแล้วจะเห็นว่านอกเหนือจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งเป็นกฎหมายเป็นเพียงลายลักษณ์อักษรที่กำหนดแนวทางแล้วผู้ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก คือ บุคลากรทางการศึกษาทั้งหลาย

ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่อง กับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหาร การศึกษาในหน่วยงานการศึกษา ต่าง ๆ (มาตรา 4) และถ้าจะชี้เฉพาะเจาะจงลงไปให้ชัดเจนที่สุด ผู้ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ในบรรดาบุคลากรทางการศึกษาทั้งหลายนี้ ก็คือ "ครู"

ครูเป็นอาชีพที่เก่าแก่ที่สุดอาชีพหนึ่งในโลก สรรพวิทยาการทั้งหลายของมวลมนุษยชาติ ถูกถ่ายทอดจาก "ผู้รู้" สู่ "ผู้เรียน" มากที่สุด ไม่ว่าจะอยู่ในระบบหรือนอกระบบ ระบบการเรียน การสอนทำให้วิวัฒนาการของมนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะกว่าเราจะรู้จักใช้หินเป็นเครื่องมือ ก็กินเวลานับแสนปีกว่าเราจะรู้จักทอผ้า ก็กินเวลานับหมื่นปี กว่าเราจะอยู่เป็นหลักแหล่งมีบ้านเมือง ปึกแผ่น ก็ใช้เวลานับพันปีกว่าเราจะผลิตเครื่องยนต์ เครื่องจักรกลได้ ก็ใช้เวลาหลายร้อยปีและ การพัฒนาคอมพิวเตอร์ขึ้นมาใช้ก็ใช้เวลาหลายสิบปี แต่ทั้งหมดนี้เราสามารถถ่ายทอดโดยกระบวนการ เรียนรู้ของมนุษย์ เพียงใช้เวลาไม่กี่ปีเท่านั้น มนุษย์รุ่นใหม่ก็จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อไปได้โดยไม่รู้จักจบสิ้น ภาระหน้าที่ของครูในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่ที่ไม่มีวันจบสิ้น ต้องคงอยู่ตลอดไป โดยมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา

ครูผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านกระบวนการเรียนการสอน เป็นบุคคลแถวหน้า ที่ต้องสัมผัส กับผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักและเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียน ดูแลชีวิตผู้เรียน ในโรงเรียน สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพมีอิทธิพลอย่างมากต่อ ความสำเร็จหรือล้มเหลวของผู้เรียนถึงแม้ว่าระบบการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษา จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหากครูยังคงยึดติดกับการสอนแบบเดิม ไม่มีการพัฒนาตนเองไม่ พัฒนาการบวนการเรียนรู้ไม่คำนึงผลที่จะเกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนการปฏิรูปการเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นครูต้องเป็นผู้เปลี่ยนแปลงก่อนเป็นอันดับแรก โดยมีบุคลากรทางการศึกษาอื่น เป็นผู้สนับสนุน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย เศรษฐกิจตกต่ำประชากรเพิ่มมากขึ้น เกิดการแข่งขัน อย่างรุนแรง จริยธรรมถดถอย ครู จะถ่ายทอด อะไร สู่อุ้เรียนอย่างไร เพื่อเตรียมพร้อมรับสิ่งเหล่านี้ ให้สมกับการเป็น "ครูมืออาชีพ"

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นหัวใจ หลักของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เริ่มจาก มาตรา 22 เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ที่ต้องการให้เกิดขึ้น มาตรา 23 เป็นเนื้อหาความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ที่ต้องจัดให้กับผู้เรียน มาตรา 24 เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มาตรา 25 - 30 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษา ที่จะต้องกำหนดหลักสูตร และให้การส่งเสริม สนับสนุน

การจัดการเรียนการสอนในทุก ๆ ด้านจะเห็นว่า มาตรา 24 เป็นตัวกำหนดภาระหน้าที่ของครูโดยตรง ที่จะดำเนินการโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการเรียนการสอนของครู ต้องยอมรับในความแตกต่างกันของผู้เรียน ทั้งในด้านพื้นฐานความรู้ ความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ ในบางด้าน เช่น พื้นฐานความรู้ ครูอาจปรับให้พอใกล้เคียงกันได้บ้างแต่ความถนัด ความสนใจ เป็นไปไม่ได้ที่จะให้ผู้เรียนทั้งหมด ในห้องเรียน มีความถนัดหรือความสนใจเหมือนกัน นอกจากนี้ ศักยภาพในการเรียนรู้ก็แตกต่าง เรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน ดังนั้นในการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน เพื่อที่จะนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจใช้แนวทาง ดังนี้

1.1 จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ตอบสนองความถนัด ของผู้เรียน เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม โดยการสำรวจความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแล้วนำมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง หรือดึงเรื่องให้ผู้เรียนสนใจ มาประกอบในบทเรียน

1.2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูใช้ต้องมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มต่างๆโดยที่ครูอาจทดลองนำมาใช้เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด สำหรับพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน

1.3. ใช้กิจกรรมที่สามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้เต็มตามศักยภาพเหมาะสมกับวุฒิภาวะ เริ่มจากตรวจสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน แล้วจึงใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถให้สูงขึ้น ตามลำดับ ทีละขั้น ๆ

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูสามารถที่จะกระทำได้ด้วย

2.1. จัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะ และกระบวนการคิด เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่เป็นนักคิดที่สามารถศึกษา จนค้นพบคำตอบของปัญหาได้ด้วยตนเอง กำหนดหลักการทำงานได้เอง ให้เป็นลักษณะนิสัยที่ติดตัวอย่างถาวร

2.2. จัดกิจกรรม ประสบการณ์หรือสถานการณ์ ที่กระตุ้นให้เกิดการคิด อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนโดยครูต้องศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อนำมาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมต่อไปรวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลายรูปแบบเพื่อที่ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ไปประยุกต์เพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป เพราะการมีประสบการณ์ที่มาก ย่อมมีหนทางแก้ไขมากขึ้นเช่นกัน

2.3. ให้ผู้เรียนรู้จักตั้งปัญหา กำหนดปัญหา รวมถึงหาวิธีที่แก้ปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นระบบให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของปัญหา มากกว่าเห็นความสำคัญของคำตอบที่มีอยู่แล้วในการเรียนการสอน บางครั้งคำตอบ ก็ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด แต่กระบวนการค้นหาที่อยู่ระหว่างปัญหากับคำตอบน่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ในการปฏิบัติ ครูอาจใช้แนวทางดังนี้

3.1. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ อย่างเป็นขั้นตอน และเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัตินั้น รวมทั้งสามารถอธิบายสรุปขั้นตอนการปฏิบัติ พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ข้อค้นพบ หรือนำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างสร้างสรรค์

3.2. จัดประสบการณ์ที่หลากหลาย ภายนอกห้องเรียน เป็นเรื่องจริงในสังคม ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จริง เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ

3.3. จัดกิจกรรมการอ่านเพื่อการค้นคว้า จากมุมหนังสือ ในห้องเรียน ห้องสมุด หรือแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ

3.4. จัดหนังสือหรือเอกสารให้ผู้เรียนได้อ่าน เพื่อการค้นคว้าอย่างพอเพียง ผู้เรียนที่มีนิสัยรักการอ่านจะช่างสังเกต ช่างจดจำ มีความละเอียด และใฝ่รู้อยู่เสมอ

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่างๆ อย่างเป็นส่วนสมมูลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา นอกเหนือจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถจริงของผู้เรียน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามของชาติ ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสอดแทรกเข้าไปในทุกวิชา และตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นทั้ง คนเก่ง และคนดี และถ้ายังไม่เก่ง ก็ขอให้ดีไว้ก่อน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐานที่ครูควรสอดแทรก เช่น ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ เสียสละ สามัคคี ฯลฯ ครูอาจทำได้โดยการจัดสถานการณ์จำลอง หรือบทบาทสมมติ

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ สถานศึกษา และครู ต้องร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และเกิดบรรยากาศของการเรียนรู้ นอกเหนือจากสภาพแวดล้อม สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ก็มีความจำเป็นไม่น้อยที่ต้องนำมาใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะ

การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สื่อ จะเป็นตัวกลางของปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และชั้นเรียนกับภายนอกการใช้สื่อในการเรียนการสอน ต้องใช้สื่อที่เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหากิจกรรม และเป็นสื่อที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เอง หรือสามารถศึกษาข้อมูลจากสื่อชนิดต่าง ๆ ได้เอง โดยเฉพาะจากสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ ครูควรฝึกให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ประเภทของสื่อ เลือกรับรู้ ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ และเป็นประโยชน์ ครูและผู้เรียนอาจร่วมกันจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอนก็ได้ ในการเรียนการสอนอาจใช้วิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งจะทำให้สามารถค้นพบปัญหา และอุปสรรคที่แท้จริงในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อทำการศึกษาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพครูสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เพราะวามนุษย์จะต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน ในโรงเรียนสถานศึกษาเท่านั้น ในยุคโลกไร้พรมแดน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง ครูอาจจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ผู้เรียน จะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายแล้วยังเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวและผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่นได้ดีอีกด้วย

การเปิดโอกาสให้ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ก็เป็นความมุ่งหมาย สำคัญประการหนึ่ง ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542 นี้ โดยที่นอกจากชุมชนได้ประโยชน์ ในการแลกเปลี่ยนความรู้กับสถานศึกษา มีการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา ผลผลิต ของสถานศึกษา ก็เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสถานศึกษาก็จะได้รับความร่วมมือและ การสนับสนุนจากชุมชนอย่างเต็มที่ ในการดำเนินการต่าง ๆ

อาจารย์ ดร.ดนยา อินจำปาและคณะ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (2560) กล่าวว่า บทบาทครูในการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่โรงเรียน มีดังนี้

1. เข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละคน เนื่องจากวิธีการที่ได้ผลในเด็กคนหนึ่งอาจไม่ได้ผล ในเด็กอีกคนหนึ่ง ดังนั้น ครูจึงควรรู้จักปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและวิธีการเรียนรู้ ที่ต่างกันของเด็กแต่ละคน
2. ร่วมมือกับผู้ปกครอง โดยยึดหลักการปฏิบัติต่อเด็กในแนวทางเดียวกับผู้ปกครอง เนื่องจาก ผู้ปกครองถือเป็นผู้เชี่ยวชาญสูงสุดสำหรับลูกของตนเอง
3. ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี เช่น หากเด็กผลัดกันในแถว ครูควรชมเด็กที่นั่งเงียบและไม่ตอบโต้ จะเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับเด็กแล้ว ยังเป็นการสร้างเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กอีกด้วย

4. สนับสนุนสิ่งที่ดีต่อความรู้สึกของเด็ก เช่น หากเห็นว่าเด็กมีความสุขกับการได้ทำอะไรสิ่งหนึ่งก็ควรสนับสนุนให้เด็กทำสิ่งนั้น โดยอาจยืดเวลาให้เด็กได้ทำต่อไปแม้จะเข้าสู่เวลาเรียนแล้ว หรืออาจให้เด็กทั้งห้องได้ร่วมทำในสิ่งเดียวกันเพื่อเป็นการยืดเวลาให้เด็กไปในตัว

5. ทำกฎให้ง่ายและยืดหยุ่น สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูควรช่วยเหลือให้เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎได้ดียิ่งขึ้น หากกฎดังกล่าวยากเกินไปสำหรับเด็กที่จะปฏิบัติตาม

6. ไม่ลดละ กล่าวคือ หากเด็กประพฤติตัวไม่เหมาะสม ครูควรพยายามหาหนทางในการแก้ไขพฤติกรรมเด็กให้จงได้ ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมนั้นมีความสำคัญสำหรับเด็กทุกคนและถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเช่นกัน

7. หมั่นติดต่อกับผู้ปกครอง โดยอาจเขียนบันทึกพฤติกรรมของเด็กให้ผู้ปกครอง ติดต่อกับผ่านอีเมลล์หรือโทรศัพท์ เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบสภาพของเด็กที่โรงเรียน และทำให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องระหว่างบ้านและโรงเรียน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้พิการหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีนัยการศึกษาพิเศษหลายท่านได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ ดังนี้ ศรียา นิยมธรรม (2555). ได้กล่าวถึงการศึกษาพิเศษว่าเป็นการจัดการศึกษาให้บุคคลที่มีความแตกต่างจากคนกลุ่มใหญ่ ความแตกต่างนี้อาจเป็นด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม วัฒนธรรม บุคคลเหล่านี้เสียเปรียบในการศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์กับคนกลุ่มใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน" สอดคล้องกับกรองทอง จุลิรัชนิกร (2556).ว่า เป็นการให้การศึกษแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษ ทั้งโดยวิธีสอน การจัดการ และการให้บริการ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ด้อยโอกาสและขาดความเสมอภาคในการได้รับสิทธิตามที่รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียนโดยทั่วไป ซึ่งสาเหตุของความด้อยโอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพความ บกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม" ทั้งนี้ UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ใช้คำว่า "Special needs Education" แทนความหมายของ"การศึกษาพิเศษ" ไว้ใน International Standard Classification of Education - ISCED (2011) เป็นการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การสนับสนุนเพิ่มเติม และวิธีการสอนแบบปรับตัว เพื่อให้สามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

จากความหมายของการศึกษาพิเศษ สรุปได้ว่าการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่มีความด้อยโอกาสจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมซึ่งบุคคลเหล่านี้เสียเปรียบในการศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียน ด้วยการสนับสนุนเพิ่มเติมและวิธีการสอนให้สามารถปรับตัวเรียนร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษ โดยทั่วไปตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อหรือหลักปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ เป็นการกล่าวถึงหลักแห่งความรู้และความจริงในการจัดการศึกษาพิเศษที่ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่าง การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏชัดขึ้น สามารถมีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สังคมในปัจจุบันมีทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการให้การจัดการศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ โดยให้เด็กได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพและการศึกษาตามศักยภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของสหวิทยาการในการจัดการศึกษาพิเศษต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคม วางแผนการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู (2555) ที่ได้กล่าวถึงปรัชญาของการศึกษาพิเศษไว้ว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีพื้นฐานแตกต่างกันย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้นซึ่งไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมของคนปกติได้ดังนั้นจึงควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้โดยการศึกษาคควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบและวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

กล่าวโดยสรุปปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา ซึ่งต้องได้รับการศึกษาควบคู่กับการบำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน ตั้งแต่แรกพบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ให้เน้นจุดเด่นที่เป็นความสามารถพิเศษมากกว่าจุดด้อยด้านร่างกาย และความบกพร่องด้านต่าง ๆ เพื่อมุ่งหวังให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเน้นการฝึกอาชีพเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ

การให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการศึกษาพิเศษนั้น มีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ทุกรูปแบบมีความสำคัญ และความต้องการจำเป็นในการเข้ารับการศึกษาของเด็กแต่ละคนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นรูปแบบในการให้การศึกษาโดยจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ โดยจัดในทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ

2. การจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำเขตการศึกษา ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และดูแลงานวิชาการการศึกษาพิเศษ ส่วนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก พิ้นฟูสมรรถภาพ และส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา

3. การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป การเรียนร่วมในแนวคิดใหม่เป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (Collaboration) ระหว่างครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในความดูแลการเรียนร่วม อาจจัดได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เรียนร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในชั้นเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ ตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน เด็กปกติได้รับการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเด็กปกติจะยอมรับความหลากหลายของมนุษย์เข้าใจว่าคนเราเกิดมาไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกอย่าง

3.2 เรียนร่วมบางเวลา (Integration) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ เรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน แต่ในบางวิชาเด็กมีโอกาสไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี เป็นต้น หรือเด็กอาจมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษกล้าแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ

4. การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusion) หรือการจัดการศึกษาโดยวิธีเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดปรัชญาของการอยู่ร่วมกันเป็นหลักเชื่อว่าทุกคนเท่าเทียมกัน บนรากฐานของมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กปกติร่วมกับเด็กที่

มีความต้องการพิเศษโดยไม่มีอาการแบ่งแยก แต่จะต้องมีระบบการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจึงจะทำให้การเรียนรรมดำเนินไปได้ ผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียนจะต้องเข้าใจและให้ความร่วมมือในการให้การศึกษาคำนี้ถึงความแตกต่าง

5. การจัดการศึกษาโดยสถานพยาบาล ศูนย์การเรียนสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและสมอง ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กป่วย

6. การจัดการศึกษาโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน

7. การจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์การเรียนสำหรับกลุ่มคนพิการโดยจัดในลักษณะศูนย์การเรียน ครอบครัวหรือบ้านเรียน (Home School) การจัดในลักษณะครอบครัวฝึกและเตรียมความพร้อมเด็กพิการตามคำแนะนำที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ

8. การจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อคนพิการ มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และกลุ่มสนใจ"

จากรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ สรุปได้ว่าการให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการศึกษาพิเศษนั้น มีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเฉพาะความพิการ การจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การจัดการศึกษาโดยสถานพยาบาล การจัดการศึกษาโดยชุมชน การจัดการศึกษาโดยครอบครัว และการจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model FLASH H Mode เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษสู่ความหวังและความสุขของการดำเนินชีวิต โดยศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม (2555) ได้สังเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยทางจิตวิทยาและการศึกษาพิเศษเพื่อศึกษารูปแบบในการพัฒนางานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ โดยนำจิตวิทยานิมาน เป็นตัวแปรสำคัญ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่"

1. ครอบครัว (Family) การพัฒนาบุคคลจำต้องคำนึงถึงบริบทที่เป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต นั่นก็คือ ครอบครัว

2. ภาษาและการสื่อสาร (Language and Communication) ภาษาและวิธีการสื่อสาร คือกุญแจสำคัญสู่การพัฒนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา อารมณ์ ความคิด ความหวัง ฯลฯ ซึ่งวิธีการสื่อสารมีหลายรูปแบบที่ต้องคำนึงถึง (ใช้สัญลักษณ์ L)

3. การบำบัดทางเลือก หรือการสอนทางเลือก (Augmentative Therapeutic or Alternative Teaching) เป็นการใช้วิธีการที่จะช่วยพัฒนาผู้ที่มีความต้องการพิเศษนอกเหนือจากการบำบัดทางการแพทย์และจิตบำบัด หรืออาจใช้ควบคู่กันไป (ใช้สัญลักษณ์ A)

4. การพัฒนาทักษะที่จำเป็น (Skills) ได้แก่ ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ ทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะในการสื่อสารเป็นต้น (ใช้สัญลักษณ์ S)

5. ความหวังและความสุข (Hope and Happiness) การนำแนวคิดจิตวิทยานิยามมาใช้ เช่น การมองโลกในแง่ดี การคิดดี แทนการมีความวิตกกังวล ความโกรธ ซึมเศร้า สิ้นหวัง นั่นคือวิธีการที่จะสร้างพลังจิตเพื่อนำพาชีวิตสู่จุดหมาย

2. การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ (Response to Intervention) ขนินา ดันติเฉลิม (2560) กล่าวว่า Rt เป็นระบบที่เกิดจากการปรับปรุงกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาเริ่มมาจากช่วงปลายศตวรรษที่ 19 เมื่อรัฐบาลประกาศให้ประเทศอยู่ในภาวะเสี่ยง (A Nation at Risk) ในประเด็นที่ว่าจัดการเรียนการสอนล้มเหลว และมีแนวโน้มว่าคุณภาพการศึกษาของประชาชนไม่อาจสู้กับประเทศที่มีขีดความสามารถด้านการพัฒนาเท่าเทียมกันได้ จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนผ่านผลการเรียนของผู้เรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าสาเหตุสำคัญของความล้มเหลวด้านการศึกษาเป็นเพราะคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้มาตรฐานโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ยากจน และหมู่ชนกลุ่มน้อย รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยประกาศใช้กฎหมาย "No Child Left Behind Act of 2001" (NCLB)" ซึ่งเป็นนโยบายด้านการศึกษาที่ออกมาเพื่อควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาปกติซึ่งส่งผลต่อผู้ที่มีความยากลำบากในการเรียนรู้ เนื่องจากกฎหมาย NCLB กำหนดให้โรงเรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทุกคน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้เรียนทันทีก่อนผู้เรียนจะประสบความล้มเหลวทางการเรียนด้วยการปิดช่องว่างทันที เมื่อพบว่ากฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นให้โรงเรียนรับผิดชอบด้านการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กทุกคน ซึ่งเป้าหมายหนึ่งของกฎหมาย NCLB คือ เด็กทุกคนจะสามารถอ่านได้ตามระดับชั้น หลังจากที่ได้จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นกฎหมาย NCLB ได้พยายามหาแนวทางที่จะลดช่องว่างในด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการตอบสนองต่อการช่วยเหลือ ซึ่งรูปแบบนี้เป็นการป้องกันปัญหาทางวิชาการ โดยให้ความสนใจกับปัญหาของเด็ก

และมุ่งเน้นสร้างพัฒนาการให้กับเด็กทุกคน และต้องมั่นใจว่านักเรียนจะได้รับการเรียนการสอน จากครูที่มีคุณภาพซึ่งวิธีที่ใช้ในการสอนจะต้องอ้างอิงกับงานวิจัย โดยกำหนดให้แต่ละรัฐ เขตพื้นที่ที่โรงเรียนช่วยเหลือตั้งแต่ระยะช่วยเหลือจะสามารถช่วยในการตัดสินใจ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (แอลดี) เพื่อรับบริการทางการศึกษาพิเศษ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการตอบสนองต่อการช่วยเหลือสามารถนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินความบกพร่องของผู้เรียนด้วย ครูสามารถให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนตั้งแต่ระยะแรกได้ถึงร้อยละ 80 ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาอีกร้อยละ 15 นั้นได้รับความช่วยเหลือในระยะที่สอง ดังนั้นจึงเหลือเด็กที่มีปัญหาจริง ๆ และต้องได้รับบริการทางการศึกษาเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น" นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย Individuals with Disabilities Education Improvement Act (IDEIA) ซึ่งออกมาเมื่อปี ค.ศ. 2004 โดยกฎหมายนี้สะท้อนถึงแนวคิดหลักที่อยู่ในกฎหมาย NCLB ได้นำมาปรับใช้เฉพาะกับนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แนวคิดหลักของกฎหมายนี้ ได้แก่ 1) เด็กทุกคนที่มีความบกพร่องจะต้องได้รับการประเมินประจำปี ที่ทางรัฐจัดขึ้น 2) ก่อนที่จะตัดสินว่าเด็กคนใดคนหนึ่งจำเป็นต้องรับบริการทางการศึกษาพิเศษนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กคนนั้นจะต้องรับทราบผลการประเมินศักยภาพแต่ละครั้งของเด็กก่อน 3) จะต้องมีการพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงว่าเด็กได้รับการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานหรืออ่านและคณิตศาสตร์ โดยได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพก่อนที่จะได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษ 4) เด็กที่มีความต้องพิเศษเข้ารับบริการทางการศึกษาพิเศษจะต้องมีความบกพร่อง มีอุปสรรคซึ่งเกิดจากความบกพร่องที่ขัดขวางพัฒนาการของเด็กเอง และมีเอกสารที่แสดงว่าเด็กคนนั้น ๆ ต้องการความช่วยเหลือ 5) โรงเรียนสามารถใช้วิธีการสอนตามรูปแบบ Rt เพื่อจะได้พิจารณาว่าสมควรได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษหรือไม่ แนวคิดของ Rt! เป็นกระบวนการในการสอน การประเมินผล และการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถค้นหาเด็กที่กำลังมีปัญหาได้อย่างทันท่วงที ซึ่งกระบวนการนี้เป็นวิธีที่ได้ผลและมีศักยภาพ โดยเป็นการช่วยเหลือด้วยวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้นโดยมีแนวคิด ดังนี้ 1) เป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพสูง โดยใช้วิธีสอนที่อ้างอิงกับงานวิจัย เด็กทุกคนจะได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ซึ่งครูผู้สอนในระบบการศึกษาแบบปกติถือว่ามีความท้าทายมากในห้องเรียน 2) เป็นการตรวจสอบแบบมาตรฐานเดียว โดยที่บุคลากรในโรงเรียนรวมถึงครูผู้สอนในห้องเรียน จะใช้มาตรฐานการตรวจสอบด้านวิชาการของเด็กแบบเดียวกันซึ่งสิ่งที่ใช้วัดความสามารถของเด็กทุกคนจะนำมาใช้เพื่อค้นหาเด็กที่ต้องการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ 3) มีการช่วยเหลือเด็กที่มีความเสี่ยงที่จะมีปัญหาในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 (Tier 1) ระยะที่ 2 (Tier 2) และระยะที่ 3 (Tier 3) โดยการใช่วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพอ้างอิงจากงานวิจัยหากพบว่า เด็กคนนั้นยังมีปัญหาอยู่จะมีการนำการเรียนการสอนที่เหมาะสมอื่นอีกมาปรับใช้ที่บุคลากรในโรงเรียนสามารถนำวิธีการ

ช่วยเหลือที่อิงกับงานวิจัยโดยเลือกใช้วิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาได้ 4) มีการตรวจสอบหรือการติดตามความก้าวหน้าแต่ละขั้นตอนในทุก ๆ ระยะเวลา (Tier) โดยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในระยะที่ 1 (Tier 1) การติดตามความก้าวหน้าจะช่วยให้ครูสามารถบอกได้ว่าเด็กคนไหนที่ยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สำหรับในระยะที่ 2 (Tier 2) และระยะที่ 3 (Tier 3) การติดตามความก้าวหน้าจะช่วยให้ครูสามารถวัดประสิทธิภาพของการช่วยเหลือได้โดยสามารถปรับเปลี่ยนวิธีสอนได้ และ 5 การประเมินการช่วยเหลือหรือการสอนที่เหมาะสมนั้น จะต้องนำมาใช้อย่างมีระบบและอย่างต่อเนื่อง"

โครงสร้าง 3 ระยะเวลาของกระบวนการ RtI แบ่งเป็นการช่วยเหลือระยะที่ 1 (Tier 1) การช่วยเหลือระยะที่ 2 (Tier 2) และการช่วยเหลือระยะที่ 3 (Tier 3) ระยะที่ 1 (Tier 1) เป็นระดับเบื้องต้นของการช่วยเหลือในห้องเรียนปกติทั่วไป โดยวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพที่เด็กทุกคนจะได้รับ ระยะที่ 2 (Tier 2) เป็นการช่วยเหลือลำดับที่ 2 เด็กที่ถูกระบุว่ามีปัญหาในระยะที่ 1 (Tier 1) จะได้รับการช่วยเหลือในระยะที่ 2 (Tier 2) ซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากหลักสูตรและการสอนในห้องเรียนปกติทั่วไป โดยจะช่วยเหลือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีนักเรียน 3-5 คน ถ้าบางคนไม่มีการตอบสนองที่เพียงพอในการช่วยเหลือในระยะที่ 2 (Tier 2) แล้ว จำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นมากขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือรายบุคคลความเข้มข้นที่มากที่สุดนี้จะเป็นการช่วยเหลือระยะที่ 3 (Tier 3)"

แนวคิดการช่วยเหลือในการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) เป็นหนึ่งในกระบวนการใหม่ที่น่าสนใจในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ที่มีความเสี่ยงทุกระดับทันทีตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีความพิการโดยมุ่งเน้นให้การศึกษาแก่พ่อแม่และครอบครัวผ่านการสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัวของเด็ก รวมถึงบริการต่าง ๆ เช่น กิจกรรม วิธีการหรือการกระตุ้นพัฒนาการโดยสหวิชาชีพที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ เพื่อมุ่งส่งเสริมสวัสดิภาพของครอบครัวและเด็ก และเป็นการให้บริการเพื่อช่วยเหลือเด็กทันทีที่พบความผิดปกติ เพื่อจำกัดความพิการที่เพิ่มขึ้นและฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กให้เต็มศักยภาพเท่าที่จะทำได้ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และการช่วยเหลือตนเอง ให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอน เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป หรือใกล้เคียงกับเด็กทั่วไปมากที่สุด และเตรียมความพร้อมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้สามารถเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนต่อไปได้" ดังนั้นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม นอกจากสหวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มกับเด็กทารกหรือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้า หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองและครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มซึ่ง โรบิน แม็ควิลเลียม (Robin McMillan 2020) ได้เสนอแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดพื้นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เด็กมีความคุ้นเคย (The Child's Natural Environments) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับครอบครัวของเด็ก รวมถึงบริบท

และสภาพแวดล้อมที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากบริบทที่เด็กและครอบครัวคุ้นเคยในแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันโดยมีองค์ประกอบของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจบริบทของครอบครัว (Understanding the Family Ecology) ให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมและทำงานร่วมกับนักวิชาชีพต่าง ๆ ในการดูแลและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) การวางแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Functional Intervention Planning เป็นครูกับผู้ปกครองของเด็กร่วมกันวางแผนจัดประสบการณ์ให้ตอบสนองความต้องการจำเป็นของครอบครัว 3) การทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายแบบบูรณาการ (Integrated Services) เน้นรูปแบบการทำงานแบบรวมพลัง (Transdisciplinary Team) ที่เป็นการทำงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง 4) การเยี่ยมบ้านที่มีประสิทธิภาพ (Effective Home Visits) มีเป้าหมายในการสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัวให้เกิดความไว้วางใจและการยอมรับที่จะให้ความเป็นมิตร และ 5) การร่วมมือการทำงานเป็นทีมในการดูแลเด็ก (Collaborative Consultation to Child Care) ลักษณะสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวและผู้เชี่ยวชาญ และมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกัน"

สรุปแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน มีแนวทาง FLASH Model เป็นรูปแบบในการพัฒนางานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ โดยนำจิตวิทยานิยามมาเป็นตัวแปรสำคัญ ประกอบด้วย ครอบครัว (Family) ภาษาและการสื่อสาร (Language and Communication) การบำบัดทางเลือกหรือการสอนทางเลือก (Augmentative Therapeutic or Alternative Teaching) การพัฒนาทักษะที่จำเป็น (Skills) และ ความหวังและความสุข (Hope and Happiness) การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ (Response to Intervention) หรือ RtI เป็นวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนโดยค้นหาความบกพร่องทางการเรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือระยะเริ่มต้น กับเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการมีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยการปรับการสอน การประเมินผล และการช่วยเหลือให้สามารถค้นหาเด็กที่มีปัญหาได้อย่างทันท่วงที หลักการสำคัญในการใช้รูปแบบการตอบสนองต่อการช่วยเหลือแบ่งเป็น 3 ระยะ (Three Tier Model) ระยะที่ 1 (Tier 1) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามปกติสำหรับผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้วิธีการหลากหลายที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 (Tier 2) เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อนโดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และมีการประเมินผู้เรียนเป็นระยะเพื่อติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ระยะที่ 3 (Tier 3) เป็นการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นรายบุคคลโดยใช้เทคนิคเฉพาะด้านและการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงระดับปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับบริการด้านต่าง ๆ โดยเร็วที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าค้นพบเร็วช่วยเหลือเร็ว และแก้ไขเร็ว เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างสภานักเรียนและผู้ปกครอง ในกระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

การบริหารจัดการมีความสำคัญต่อผู้บริหารทุกคนในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ จะต้องมีความรู้เบื้องต้นในงานทางด้านการบริหาร และกระบวนการบริหาร เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ภายใต้การจัดการทรัพยากรทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคคล และทรัพยากรทางการบริหารเข้าด้วยกัน จะต้องมีการบริหาร ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) เป็นการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน รวมถึงการพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ และดำเนินการกำหนดล่วงหน้าถึงวิธีการปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบทรัพยากรที่ต้องการระยะเวลาที่ดำเนินการ และผลที่ได้ 2) การจัดการองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ในการจัดองค์กรนั้น รวมถึงการกำหนดหมวดหมู่ของงาน การดำเนินวิธีการสื่อสารระหว่างฝ่ายต่าง ๆ 3) การอำนวยการ (Directing) เป็นการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มีการนำ (Leading) หรือการจูงใจผู้ปฏิบัติ (Motivation) และ 4) การควบคุม (Controlling) การติดตามผลการปฏิบัติงานว่ามีการดำเนินงานตรงตามระยะเวลาที่กำหนดในแผน ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

1. การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา เริ่มจากศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อคนพิการได้ติดตามผลการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพบว่าโรงเรียนทั่วไปยังมีปัญหาในการบริหารจัดการเรียนร่วม และเกิดจากโรงเรียนยังไม่มีความรู้และขาดทักษะในการจัดการศึกษาเรียนร่วม เบญจมา ชลธารันนที ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พัฒนาระบบโครงสร้างซีท (SEAT) เพื่อศึกษาว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญใหญ่ ๆ ที่จะช่วยให้การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข และมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล และเป็นที่มาของการพัฒนาระบบโครงสร้างซีท (SEAT) ในวงการศึกษาไทยขึ้นมา เพื่อให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้บริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านนักเรียน (S:Student) การเตรียมความพร้อมทั้งเด็กปกติทั่วไปในการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับจนสามารถให้ความช่วยเหลือ รวมถึง

การปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกวิธี ซึ่งครูควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นให้กับเด็กปกติทั่วไป รวมถึงการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

2) ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment ในส่วนของกายภาพ ได้แก่ อาคารเรียน อาคารประกอบ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และส่วนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครองนักเรียนทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดจนครู กรรมการสถานศึกษา ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี ตลอดจนปฏิบัติในการดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการหลักสูตรทั้งการปรับหลักสูตรปกติทั่วไป หลักสูตรเฉพาะ และหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (2) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อเป็นแผนการจัดการศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนทั้งหมด (3) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษของคน ๆ นั้น ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อนเพื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP (4) การตรวจสอบทางการศึกษา ในการกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาในด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม และด้านร่างกาย รวมถึงการพิจารณานักเรียนในเรื่องการส่งต่อการคัดแยกเพื่อกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคล (Individual Transition Planning ITP) ต่อไปการกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า (5) เทคนิคการสอน การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นเทคนิคการสอนและเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเรื่องทักษะ การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer tutoring) ในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ แบบตัวต่อตัว การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) การให้ความร่วมมือเพื่อนทุกคนในการให้กำลังใจ และช่วยในเรื่องทั่วไป เช่น การเข้าห้องน้ำ โรงอาหาร อ่านหนังสือบนกระดานดำ ฯลฯ (6) การรายงานความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยวิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ (7) การจัดกิจกรรมการเรียนนอก

ห้องเรียนและชุมชน (8) การประกันคุณภาพโรงเรียนจัดตั้งกรรมการขึ้นมาด้วยการประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง จัดทำป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ ประชุมปรึกษาหารือการดำเนินงานกิจกรรม ประเมินและนำเสนอผลการประกันคุณภาพแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วโลก ในการดำเนินงานโดยการวางแผน (Plan) การปฏิบัติงาน (Do) การตรวจสอบ (Checkการปรับปรุงแก้ไข (Action) รวมถึงการรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) และ4) ด้านเครื่องมือ (T: Tools) สิ่งที่มาช่วยในการบริหารจัดการเรียนร่วมเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างดีมีประสิทธิภาพสูงสุด เครื่องมือนี้ดังกล่าวได้แก่ นโยบาย วัสดุทัศน พันธกิจงบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อทางการศึกษา บริการ ตำราและเอกสาร ความช่วยเหลือทางการศึกษาด้านอื่น ๆ และครูการศึกษาพิเศษที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมในสาขาการศึกษาพิเศษ และไปปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติทั่วไปหรือโรงเรียนจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม

กล่าวโดยสรุปการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT) เพื่อให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้บริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT) ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านนักเรียน (S: Student) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E Environment) 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) และ 4) ด้านเครื่องมือ (T: Tools) พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์.(2555)

รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR

สมพร หวานเสร็จ.(2562). ได้ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนเรียน รวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครโดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาศักยภาพคนพิการอันจะเป็นประโยชน์สูงสุดกับคนพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง จึงได้มีการทบทวนกฎหมาย นโยบายในการจัดการเรียนรวมโดยคำนึงถึงกระบวนการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) กรอบโครงสร้างซีท (Student, Environment, Activities, Tool: SEAR) กระบวนการบริหารคุณภาพ (Plan, Do, Check, Act: PDCA) รวมทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมนำมาวิเคราะห์และสร้างเป็นกรอบการดำเนินงานในการส่งเสริมการจัดการเรียนเรียนรวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครโดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR มุ่งองค์ประกอบที่ดำเนินตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (S SWOT Analysis) 2) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม(P = Participation planning) 3) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (I = Implementing)

4) การนิเทศและสนับสนุน (S = Supervision & Support) 5) การปรับปรุง (I = Improving) และ 6) การรายงานผลการดำเนินงาน (R = Reporting)

รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR เป็นรูปแบบในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุดโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละโรงเรียนจึงใช้กระบวนการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของแต่ละโรงเรียนเป็นประเด็นสำคัญในการวางแผนแบบมีส่วนร่วมซึ่งบุคลากรและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีคุณภาพตามกรอบโครงสร้างซีที (SEAT) ตั้งแต่การจัดสภาพแวดล้อม การปรับหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและการใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล และกำกับติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งด้านปัจจัยสื่อการเรียนรู้ การพัฒนาเจตคติ ความรู้ ทักษะของครูในการจัดการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การคัดกรอง คัดแยกความพิการ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การเลือกเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอน ทักษะและเจตคติในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม เช่น จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม การผลิตสื่อการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การพัฒนาทักษะในการประสานงานและการให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้อง การส่งเสริมสัมพันธภาพ ความร่วมมืออันดีและเรียนรู้ร่วมกันของเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งกระบวนการในการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูทั่วไปในโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมมีทัศนคติที่ถูกต้องและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนรวมได้อย่างถูกต้อง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู รวมทั้งการเพิ่มสมรรถภาพของครูในทางวิชาการ เช่น การศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมต้นแบบ การอบรมครู เรื่องการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานการจัดการเรียนการสอนการสนับสนุนให้ศึกษาต่อด้านการศึกษาพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้ได้มีการศึกษาประเมินผล ปรับปรุงการดำเนินงานและรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ ความรู้และการทำกิจกรรมร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมรับประโยชน์ซึ่งก่อให้เกิดผลการปฏิบัติที่ดีต่อผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติในอนาคต"

กล่าวโดยสรุปรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR มีองค์ประกอบที่ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (S = SWOT Analysis) 2) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (P = Participation planning)

3) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (I = Implementing) 4) การนิเทศและสนับสนุน (S = Supervision & Support) 5) การปรับปรุง (I = Improving) และ 6) การรายงานผลการดำเนินงาน (R = Reporting)

กฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์สำหรับคนพิการ

ปัจจุบันวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในกระบวนการจัดการศึกษารวมถึงคนพิการด้วย สำหรับคนพิการรัฐต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สามารถเลือกรับบริการทางการศึกษา เพื่อให้คนพิการได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พึ่งตนเองได้ มีคุณธรรม ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนพิการมากขึ้น โดยได้กำหนดกฎหมายการศึกษาสำหรับคนพิการที่ สอดคล้องกับ สิทธิมนุษยชนและวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ ซึ่งมีกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 49 ระบุว่า “บุคคลย่อมมี สิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20 ได้กล่าวถึงสิทธิคนพิการจะได้รับจากรัฐ คือ

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์
2. การจัดการศึกษา
3. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ
4. การยอมรับและการมีส่วนร่วมทางสังคม เศรษฐกิจ และการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆที่จำเป็นสำหรับคนพิการ
5. การเข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมการพัฒนาและบริการที่เป็นสาธารณะ และการช่วยเหลือทางกฎหมาย
6. การได้รับบริการข้อมูลข่าวสาร การโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท

7. บริการล่ามภาษามือ
8. มีสิทธินำสัตว์นำทางติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใดๆ
9. ได้รับสวัสดิการเบี้ยความพิการ
10. ได้รับการปรับสภาพสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัยและได้รับสวัสดิการคนพิการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 2) มาตรา 10 บัญญัติให้ "การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

2.3 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 วรรค 8 บัญญัติว่า "ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรม แก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง" มาตรา 5 บัญญัติให้ คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้

1. ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
2. เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น
3. ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล"

2.4 มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง มาตรการการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 มีมติเห็นชอบในหลักการ ดังนี้

2.4.1 การจัดการศึกษาเพื่อให้คนพิการที่อยากเรียนให้ได้เรียน จะต้องคำนึงถึงคุณภาพและการกระจายบริการที่ทั่วถึง และเห็นด้วยที่จะจัดการศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในรูปแบบ การให้คนพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติและมีโรงเรียนหรือชั้นเรียนพิเศษเพื่อเตรียมความพร้อม โดยมีครูที่ได้รับการพัฒนาเป็นครูการศึกษาพิเศษ และเปิดโอกาสให้คนพิการได้รับการศึกษาพิเศษ นอกระบบโรงเรียน มีการผลิตครูและการศึกษาวิจัยหาองค์ความรู้

เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ โดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและส่งเสริมให้เอกชน มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการมากยิ่งขึ้น

2.4.2 การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการควรเน้นที่การมีชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ที่กระจายไปในระดับอำเภอ เพื่อนักเรียนที่พิการได้เข้าเรียนใกล้บ้าน และให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษ (สำหรับคนพิการ) ในระดับเขตการศึกษาและระดับจังหวัดเพื่อให้รับผิดชอบเตรียมความพร้อม และช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการแก่ครู-อาจารย์ในโรงเรียนที่เปิดให้มีการเรียนร่วม ซึ่งมีทั้งโรงเรียน ของรัฐและเอกชนในลักษณะระบบส่งต่อ

2.5 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย พ.ศ. 2543 ข้อ 14 ระบุว่า "สิทธิมนุษยชนเด็กไทย ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการศึกษาและการบริการทางการศึกษาต้องได้รับประโยชน์สูงสุด ตามศักยภาพของผู้พิการมีผลกระทบต่อให้รัฐจำเป็นต้องขยายบริการทางการศึกษาพื้นฐานเพื่อคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้ารับบริการการศึกษาได้ทั่วถึง เพียงพอ และมีคุณภาพ หลักการจัดการศึกษา เพื่อคนพิการควรจัดให้เร็วที่สุด และสนองต่อความต้องการของผู้พิการสอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อพัฒนาคนพิการให้มีการช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถ มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ"

ความหมายของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562 : 2 - 3) ได้ให้ความหมาย ของคำว่า "เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ" ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 หมายถึง บุคคลตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552

- 1.1.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
- 1.1.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 1.1.3 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 1.1.4 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ
- 1.1.5 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- 1.1.6 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- 1.1.7 บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์
- 1.1.8 บุคคลออทิสติก
- 1.1.9 บุคคลพิการซ้อน มีรายละเอียด ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

1.1 คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200(20/200) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

1.2 คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70)

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป

2.2 คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมาถึง 26 เดซิเบล

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตนในปัจจุบัน และมีลักษณะเฉพาะ คือ มีความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะจาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้านทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี

สถาบันราชานุกูล (มปป. : ออนไลน์) แบ่งประเภทของภาวะบกพร่องทางสติปัญญาตามระดับความรุนแรงไว้ 2 ระดับ คือ เล็กน้อย มีระดับเชาวน์ปัญญาหรือระดับสติปัญญา 50-70 เป็นกลุ่มที่เรียนได้ (educable) และมากมีระดับเชาวน์ปัญญาหรือระดับสติปัญญา ต่ำกว่า 50 เป็นกลุ่มที่เน้นฝึกทักษะที่ใช้ในการดำรงชีวิต (trainable)

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมส่วนหรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหวความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

4.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิต โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

8. บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรมหรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยความผิดปกตินี้ค้นพบได้ก่อนอายุ 30 เดือน

9. บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่ได้การคัดกรองตามแบบคัดกรองทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ว่ามีความบกพร่องในประเภททางบกพร่องทางสติปัญญา หรือได้รับการวินิจฉัยทางการแพทย์ว่าบกพร่องทางสติปัญญาที่มีระดับสติปัญญา (IQ) 50-70 (ระดับเรียนได้)

ความหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ

อาจารย์ทรศนัย โกวิทย์กร (2560) ประเทศไทย ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 และมาตรา 22 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมศักยภาพ ให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้น ในการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจำเป็นต้องหาวิธีการ รวมทั้งแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียนกลุ่มนี้ โดยการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นโดยกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สำหรับในบทเรียนนี้จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมายของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ความเป็นมา จุดประสงค์ของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เหตุผลในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ข้อกฎหมายที่ระบุไว้ว่าต้องกำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ประโยชน์ของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ดังที่ จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนให้บริการทางการศึกษาพิเศษ ที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะบุคคล โดยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและได้รับความเห็นชอบจาก บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียนและมีการทบทวนแผนตามความเหมาะสม ซึ่งองค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันออกไป สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศกระทรวง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 โดยกำหนดไว้ 8 องค์ประกอบ คือ 1. ข้อมูลทั่วไป 2. ข้อมูลด้านการแพทย์หรือด้านสุขภาพ 3. ข้อมูลด้านการศึกษา 4. ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น 5. การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ 6. ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 7. คณะกรรมการจัดทำแผน 8. ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน ซึ่งสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ 3.2 หลักการจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3.3 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557, น.18) ได้กล่าวถึงรายละเอียดทั้ง 8 องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยชื่อ-ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชน การจดทะเบียนคนพิการ วันเดือนปีเกิด ประเภทความพิการ ลักษณะความพิการชื่อ-ชื่อสกุล บิดา ชื่อ-ชื่อสกุล มารดา ชื่อ-ชื่อสกุล ผู้ปกครอง และที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้

2. ข้อมูลด้านการแพทย์หรือด้านสุขภาพ เป็นข้อมูลของผู้เรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วย และการรักษาประกอบด้วย โรคประจำตัว ประวัติการแพ้ยา โรคภูมิแพ้ ข้อจำกัดอื่นๆ และผลการตรวจทางการแพทย์

3. ข้อมูลด้านการศึกษา เป็นข้อมูลที่ผู้เรียนไม่เคยได้รับหรือเคยได้รับการศึกษา/บริการทางการศึกษา จากศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วมการศึกษา ด้านอาชีพ การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และอื่นๆ

4. ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคและส่วนที่จะสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้านต่างๆ

5. การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ เป็นการวางแผนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นตารางที่ประกอบด้วยระดับความสามารถในปัจจุบัน เป้าหมายระยะเวลา 1 ปี จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) เกณฑ์และวิธีประเมินผล และผู้รับผิดชอบ

6. ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เป็นการระบุ รายการ รหัส สิ่งที่มีอยู่แล้ว สิ่งที่ต้องการผู้จัดทำวิธีการ จำนวนเงินที่ขออนุเคราะห์ ผลและความจำเป็น ผู้ประเมิน รวมรายการและจำนวนเงินที่ขอรับการอุดหนุน สำหรับรายละเอียดของสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก สามารถศึกษาเพิ่มเติมในบทที่ 8

7. คณะกรรมการจัดทำแผนสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับผู้เรียนโดยมีกรรมการไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งประกอบด้วย 1. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้แทน 2. บิดา-หรือมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลคนพิการ 3. ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาพิเศษ ที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และหรือคณะสหวิชาชีพ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

8. ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน เป็นการลงความเห็นว่าเป็นการลงความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล พร้อมลงลายมือชื่อสำหรับรายละเอียดแบบฟอร์มแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการศึกษา

เฉพาะบุคคล นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลในเว็บไซต์ของสำนักบริหารงานพิเศษหรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพื่อดาวน์โหลดข้อมูลและตัวอย่างเพื่อนำมาศึกษาเพิ่มเติมได้

กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2562) ได้กำหนดกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ว่าเป็นแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล โดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครู และคณะสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นส่วนร่วมกันจัดทำแผนการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ทำการประเมินพัฒนาการความสามารถของผู้เรียนพร้อมทำการคัดกรองผู้เรียนแต่ละประเภทความพิการเพื่อนำผลการประเมินพัฒนาการในด้านต่าง ๆ นั้นมากำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นการเฉพาะบุคคล ตลอดจนมีการทบทวนปรับปรุงแผนตามความเหมาะสม แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคลโดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครู และคณะสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำขึ้น ซึ่งครูผู้สอนต้องพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ระดับพัฒนาการของผู้เรียน ทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วและทักษะที่ผู้เรียนยังทำไม่ได้ โดยกำหนดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยี บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นการศึกษาเฉพาะบุคคลการทบทวนปรับปรุงแผนตามความเหมาะสม ซึ่งสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557, น.13-15) ได้กล่าวถึงขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

หากพบว่าผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับบริการการศึกษาพิเศษ สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 การรวบรวมข้อมูลรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัญหาและร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือผู้เรียน

1.2 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาก่อนที่จะทำการคัดกรองควร ขออนุญาตผู้ปกครองเพื่อคัดกรองผู้เรียน โดยใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และอาจใช้แบบคัดกรองของหน่วยงานอื่นๆเพิ่มเติมตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น ในกรณีพบว่าผู้เรียนมีแนวโน้มว่ามีความบกพร่องควรให้ผู้ปกครองนำส่งแพทย์หรือนักวิชาชีพ เพื่อทำการวินิจฉัยเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับผู้เรียนแต่ละคน โดยมีกรรมการไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งประกอบด้วย 1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน 2. บิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลคนพิการ 3. ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาพิเศษที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และหรือคณะสหวิชาชีพ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

2.2 ตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถพื้นฐานคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ดำเนินการตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบข้อมูลถึงพัฒนาการโดยรวม ซึ่งได้แก่ ระดับความสามารถในปัจจุบันที่สามารถวัดได้ในรูปของทักษะทางวิชาการ การเข้าสังคมพฤติกรรม การสื่อสารและการทำงานในชีวิตประจำวัน ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียนทั้งนี้ ควรระบุ จุดเด่น คือ ความสามารถหรือศักยภาพปัจจุบันที่ผู้เรียนสามารถทำได้ในสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้ จุดด้อย คือ สิ่งที่ผู้เรียนไม่สามารถทำได้ในสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้สำหรับการตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐาน ดังกล่าวควรดำเนินการจากสภาพจริงในหลายสถานการณ์ให้ครอบคลุมถึงบริบทด้านสิ่งแวดล้อม (Environments) ซึ่งประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมด้านบุคคลและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านกิจกรรม (Tasks) ที่ผู้เรียนปฏิบัติได้หรือไม่ในแต่ละวัน หรือไม่ได้รับการส่งเสริมในการทำกิจกรรมนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ และด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Toos) ที่ผู้เรียนได้รับหรือยังไม่ได้รับก่อนการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

2.3 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คณะกรรมการนำข้อมูลจากการตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐาน มาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทั้ง 8 องค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2552 ในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการพิเศษของผู้เรียนให้คำนึงถึงบริบท

ด้านผู้เรียน (Student) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environments) ด้านกิจกรรม (Tasks) และด้านเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Tools) ด้วย

3. ขั้นการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้ ครูผู้สอนต้องดำเนินการ ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) หลังจากที่ได้มีการประชุมจัดทำโดยการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ระบุให้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติการสอน บำบัดรักษาหรือฟื้นฟูนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง ทั้งนี้จะยึดเป้าหมายระยะยาวเป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อนำไปจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan : IIP) เป็นแผนการสอนรายคาบที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นแผนการสอนรายคาบ ซึ่งเน้นวิธีสอน และกระบวนการสอนอย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนการสอนในเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาหรือทักษะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ในการสอนควรเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลอย่างมีเงื่อนไขและทำการประเมินผลการเรียนไปพร้อมๆกัน

3.2 การทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปใช้ ครูผู้สอนนำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งบันทึกหลังการสอนและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ ครูจะต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคลด้วยความละเอียดถี่ถ้วนในการปฏิบัติ

4. ขั้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลประชุมเพื่อทบทวนปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนในปีถัดไป หรืออาจจำเป็นต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้น ๆ ใหม่เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาจนบรรลุจุดมุ่งหมายระยะยาวที่วางไว้แล้ว พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการเรียนรู้อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง โดยประเมินตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้ทราบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการตามที่ระบุไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคลฉบับนั้นหรือไม่ โดยประเมินตามวิธีการเครื่องมือและเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ระบุไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

4.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทำได้โดยประมวลผลการผ่านของจำนวนแผนการสอนเฉพาะบุคคลและนำมาเทียบกับเกณฑ์และวิธีประเมินผลการผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

4.3 การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายระยะยาว 1 ปี การประเมินผลการเรียนตามเป้าหมายระยะยาว 1 ปี โดยประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่าน (จำนวน) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ของผู้เรียนและนำมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามที่สถานศึกษากำหนด

4.4 การประเมินผลการเรียนรู้และระดับคุณภาพตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทำได้โดยประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ของทุกเป้าหมายระยะยาว 1 ปี มาคำนวณหาค่าร้อยละ และนำมาเทียบเกณฑ์การผ่าน/เกณฑ์ระดับคุณภาพของหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช 2556 หรือหลักสูตรสถานศึกษา หากพบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการหรือผลการเรียนรู้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คณะกรรมการฯสามารถทบทวน ปรับแผนการสอนเฉพาะบุคคล จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป้าหมายระยะยาว 1 ปี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

4.5 การตัดสินผลการเรียนรู้ ให้นำค่าร้อยละจากการประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่าน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช 2556 หรือหลักสูตรสถานศึกษา

5. ชั้นสรุปและรายงานผล

การสรุปและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้น หลังจากที่ครูได้ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและตัดสินผลการเรียนรู้แล้วนั้น สถานศึกษาต้องรายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามแบบรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง

6. ชั้นการส่งต่อ

การส่งต่อผู้เรียนที่จบการศึกษาแต่ละระดับชั้น หรือย้ายสถานศึกษาให้นำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาต่อไปหากผู้เรียนต้องการรับบริการด้านอื่น เช่น ด้านอาชีพ ด้านการแพทย์ ด้านสังคม เป็นต้น ให้สถานศึกษานำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้สถานศึกษาพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการให้บริการช่วงเชื่อมต่อตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล

จากที่กล่าวมาจึงถือได้ว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สามารถเป็นหลักประกันได้ว่า ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการพัฒนาตามแผนที่กำหนดไว้ โดยสนองตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้สิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ได้ประโยชน์สูงสุดจากการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลคือ การที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นไปตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทั้งนี้หมายความว่า ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการพัฒนาให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตามวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับสถานศึกษาอาจมีความแตกต่างกันในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาตามโครงสร้างของหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้ อาทิ สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ สำหรับสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม/เรียนรวม และสำหรับสถานศึกษาเฉพาะความพิการ ดังนั้นวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล รวมไปถึงการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในสถานศึกษาประเภทต่างๆ จะมีความแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถศึกษาตัวอย่างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยเข้าถึงข้อมูลได้จากเว็บไซต์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือศูนย์การศึกษาพิเศษแต่ละแห่งได้ เช่นกัน

กระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตามประเภทและสภาพความพิการ ตามบริบทหรือความพร้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขอบข่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษสามารถนำมาปรับใช้และดำเนินการในรูปแบบกิจกรรม โครงการหรือ การบูรณาการกิจกรรม ดังสาระสำคัญต่อไปนี้

1. กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ จัดเพิ่มเติมจากกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมกีฬา เป็นต้น ส่วนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว กิจกรรมตามความสนใจของเด็กและสภาพความพิการภายใต้บริบทของครอบครัว เช่น การฟังเพลงจากวิทยุ จากโทรทัศน์ ร่วมงานนันทนาการในชุมชน เป็นต้น

2. กิจกรรมคุณธรรม เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กพิการมีคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น กิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี กิจกรรมวิชาการกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจิตสาธารณะ เป็นต้น ส่วนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว อาจมีการจัดตามความสนใจของเด็กและสภาพความพิการภายใต้บริบทของครอบครัว เช่น การฟังหรือดูนิทานธรรมะ เป็นต้น

3. กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของชุมชน ท้องถิ่น ชาติและกลุ่มประเทศอาเซียน และทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้กับเด็กพิการเพิ่มเติมจากที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เช่น ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมกระเตงน้องท่องสวนสัตว์ เป็นต้น ส่วนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว อาจมีการจัดกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก เช่น ดูภาพยนตร์ที่ท่องเที่ยวจากหนังสือจากรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

4. กิจกรรมบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นกิจกรรมการให้บริการแก่เด็กหรือผู้ปกครอง เช่น การให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การให้บริการคอมพิวเตอร์ในการจัดทำสื่อ การบริการสืบค้นผลงานของศูนย์การศึกษาพิเศษผ่านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว อาจมีการจัดกิจกรรมตามความสนใจของเด็กและสภาพความพิการภายใต้บริบทของครอบครัว

5. กิจกรรมเสริมทักษะ เป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อป้องกัน แก้ไข พื้นฟูความเสื่อมสภาพของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางบวก เพื่อลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ได้แก่ บริการสอนเสริม กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมบำบัด กายภาพบำบัด อรรถบำบัด จิตวิทยา ธาราบำบัด อาชาบำบัด ช้างบำบัด กระบือบำบัด สัตว์เลี้ยงบำบัด (Pet Therapy) ได้แก่ กระต่ายบำบัด ปลาบำบัด แมวบำบัด สุนัขบำบัด เป็นต้น

6. กิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม

7. เวลาเรียน ให้ใช้เวลาเรียนที่สอดคล้องกับอายุจริงของเด็กพิการ คืออายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี โดยการจัดโปรแกรมของเด็กพิการแต่ละบุคคลให้ขึ้นอยู่กับความพร้อม พัฒนาการและศักยภาพตามประเภทและสภาพความพิการของแต่ละบุคคล ในกรณีเด็กพิการอายุเกิน 6 ปี และสถานศึกษาพิจารณาว่า ควรจะได้รับการพัฒนาด้านพัฒนาการต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการจัดช่วงเชื่อมต่อ ก็สามารถยืดหยุ่นเวลาเรียนได้จนถึงอายุจริง 8 ปี สำหรับเด็กพิการที่อายุเกิน 8 ปี ศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดหลักสูตรที่มุ่งพัฒนา ให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนตามเป้าหมายที่ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันวางแผนเพื่อให้ผู้เรียนได้ดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภท

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น จะมีลักษณะแตกต่างไปจากผู้เรียนบกพร่องประเภทอื่น ๆ เนื่องจากผู้เรียนเหล่านี้ต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนคนปกติพัฒนาการทางภาษา ของผู้เรียนช้ากว่าผู้เรียนปกติเล็กน้อยแต่ทักษะภาษาไม่แตกต่างกัน ความสามารถทางสติปัญญา เหมือนผู้เรียนปกติ แต่การสร้างความคิดรวบยอดต่อสิ่งต่าง ๆ ช้ากว่า ทักษะการเคลื่อนไหวของผู้เรียน จะเป็นไปด้วยความล่าช้า บางครั้งมีปัญหา

จึงต้องฝึกให้รู้จักสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง การปรับตัวของผู้เรียนมีบ้าง ในกรณีที่สังคมมีเจตคติที่ไม่ถูกต้อง แต่โดยสภาพรวมผู้เรียนสามารถ อยู่ในสังคมเพื่อน ๆ ผู้เรียนปกติได้ดี ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นจึงควรจัดดังนี้ 1.1 หลักสูตรเนื่องจากผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีข้อจำกัดทางสายตาดูไม่สามารถ ใช้สายตาที่เหลืออยู่ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนเหล่านี้จึงต้องปรับ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนตาบอด อย่างไรก็ตามโดยสภาพรวมแล้วหลักสูตรควรใช้ เหมือนกับผู้เรียนปกติให้มากที่สุด 1.2 สิ่งที่เป็นภาระการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีอยู่ 4 ประการ 1. อักษรเบรลล์(Braille) การสอนอักษรเบรลล์กับผู้เรียนที่บกพร่องทางการเห็นนี้ใช้กับผู้เรียนที่ตาบอดสนิทหรือมีการเห็นหลงเหลืออยู่น้อยมากจนไม่สามารถใช้สายตาเรียนรู้ได้ 2. การใช้การเห็นที่เหลืออยู่ ด้วยปัญหาจากการอ่านอักษรเบรลล์และด้วยความจริง ที่ว่าผู้บกพร่องทางการเห็น ส่วนมากยังมีการเห็นที่เหลืออยู่บ้างที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ผู้บกพร่องทางการเห็นในปัจจุบัน จึงได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้อ่านด้วยสายตาให้มากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางการพิมพ์ สามารถปรับขยายให้ตัวอักษรมีขนาดเท่าใดก็ได้ที่เหมาะสมกับระดับการเห็นของผู้เรียน ประกอบกับสามารถใช้แว่นขยายหรือจอภาพโทรทัศน์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ฉายขยาย ตัวอักษรให้ตัวโตได้หลายเท่าของตัวพิมพ์ปกติ 3. การฝึกทักษะการฟัง (Listening Skills) ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีสูง ทำให้ทักษะการฟังของคนบกพร่องทางการเห็นมีมากขึ้น ด้วยการใช้ทักษะการฟังมีความสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้อักษรเบรลล์เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันผู้บกพร่องทางการเห็นเป็นจำนวนมากจึงนิยมใช้การฟังมากขึ้น ฟังจากเทป หรือเครื่องที่บันทึกเสียงคอมพิวเตอร์มากขึ้นเป็นลำดับอย่างไรก็ตามการใช้การฟังมากเกินไปจะทำให้มีข้อเสียคือ ผู้เรียนที่พอมองเห็นเหลืออยู่บ้างไม่พยายามใช้สายตาที่เหลืออยู่ของตน ประการต่อมาการบันทึกเสียงไม่สามารถบันทึกสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งหมด 4. การฝึกการเคลื่อนไหว (Mobility Training) ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อผู้บกพร่องทางการเห็นอย่างมาก เพราะจะต้องใช้ในการเดินทางและเคลื่อนไหวด้วยตนเองไปในที่ต่างๆ โดยอิสระ การเคลื่อนไหวจำเป็นต้องฝึก คือ การทำความคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหว การทำความคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมว่ามีอะไรอยู่ที่ไหน จะใช้ประโยชน์ อย่างไร หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือให้รู้ตัวเองว่ามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในลักษณะใดบ้าง ส่วนการเคลื่อนไหวเป็นการสอนให้ผู้เรียนสามารถเคลื่อนไหวไปยังสถานที่ต่างๆ ได้อย่างปลอดภัย การเคลื่อนไหวสามารถใช้คนนำทางใช้สุนัขนำทางใช้ไม้เท้า และใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ 2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาทางภาษาและการพูดเนื่องจากสภาพการได้ยินมีความบกพร่องการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้เรียนจะใช้พฤติกรรมทางกาย เป็นสื่อแสดงออกมา การเรียน การปรับตัว การสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะด้อยกว่าผู้เรียนปกติ เนื่องจาก

ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารได้เหมือนคนอื่น ผู้เรียนที่พัฒนาการทางภาษาช้า แต่ความสามารถทางสติปัญญาเท่าผู้เรียนปกติทุกอย่าง เพียงแต่มีข้อจำกัดทางภาษาจึงทำให้ดูเหมือนว่า ผู้เรียนด้อยกว่าผู้เรียนอื่นๆ ทัวไป การปรับตัวแตกต่างไปจากผู้เรียนปกติบางครั้งดูโดดเดี่ยวเหงาหงอย ดังนั้น ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนบกพร่องทางการได้ยิน ควรมีลักษณะของหลักสูตรและการสอนที่สามารถใช้ร่วมกับหลักสูตรของผู้เรียนปกติได้แต่ต้องมีการปรับในเรื่องของจุดประสงค์และการวัดผล ประเมินผลสำหรับการสอนผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ว่าจะเป็นประเภทหูตึงหรือ หูหนวกก็ตามจำเป็นต้องสอนให้มีโอกาสฝึกพูด ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการพูด ดังนั้นในการสอนผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรครอบคลุมการฝึกฝนผู้เรียนในด้านต่างๆ คือ 2.1 การฝึกฟัง (Auditory Training) เป็นวิธีการสอนผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้รู้จักฟัง โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 2.1.1 ให้รู้จักเสียงที่ฟังไม่ว่าจะเป็นเสียงอะไรก็ตาม รวมทั้งเสียงที่เป็นการพูดในสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของผู้เรียน 2.1.2 ให้แยกเสียงที่คละกันในสิ่งแวดล้อม ซึ่งควรฝึกเมื่อผู้เรียนอายุได้ 3 ขวบ 2.1.3 ให้แยกเสียงพูดได้ว่าเป็นเสียงเช่นไร หรือเสียงใคร 2.2 การฝึกอ่านคำพูด (Speech Reading) เป็นการฝึกอ่านริมฝีปาก หรือการเคลื่อนไหวริมฝีปากของผู้พูด เพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกัน 36 2.3 ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ (Sign Language and Fingerspelling) เป็นวิธีดั้งเดิม ที่เริ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน ภาษามือมีข้อดีคือ สามารถสื่อความหมายได้รวดเร็วและเป็นที่น่าสนใจของคนหูหนวกได้โดยสะดวก 2.4 การสื่อสารระบบรวม และท่าแนะคำพูด (Total Communication and Cued Speech) การสอนคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในปัจจุบัน ไม่ได้เน้นการฝึกฟังหรือภาษามือ ใดๆอย่างหนึ่งเหมือนในอดีต พยายามจะใช้หลายๆระบบรวมกัน 3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาจะมีพัฒนาการช้ากว่าผู้เรียนปกติทั่วไป มีช่วงความสนใจสั้น มีข้อจำกัดในการปฏิบัติตน ช่วยเหลือตนเองได้ต่ำกว่าวัย แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา มีดังนี้ 3.1 สอนโดยเน้นให้ผู้เรียนท่องจำคำหรือข้อความ โดยให้ผู้เรียนพูดออกเสียงให้ชัดเจน 3.2 สอนโดยเน้นการจำแนกส่วนต่างๆ พร้อมบอกชื่อและวาดภาพประกอบ 3.3 เนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนควรเป็นสิ่งที่มีความหมายและเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน 3.4 ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จับต้องและสัมผัสในสิ่งที่ให้ผู้เรียน 3.5 หมั่นทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วบ่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนจำได้ 3.6 ควรมีภาพประกอบในการอธิบายเนื้อหาบางอย่างให้ผู้เรียนเข้าใจ 3.7 ควรให้แรงเสริมแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอเทคนิคการสอนผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 1. หลัก 3 R's ประกอบด้วย 1.1 Repetition คือ การสอนซ้ำๆ ซากๆ ทบทวนบ่อยๆ สอนง่ายๆ สั้นๆ และ สอนจากง่ายไปหายาก 1.2 Relaxation คือ การสอนจะต้องไม่เคร่งเครียด ให้บรรยากาศผ่อนคลายดัดแปลง การสอนเป็นการเล่น การร้องเพลง การเล่านิทาน 1.3 Routine คือ การสอนจะต้องสม่ำเสมอเป็นประจำ 2. การวิเคราะห์งาน (Task Analysis)

การวางแผนการสอนที่ละเอียดแยกย่อย เรื่องที่จะสอนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนครูจะต้องเข้าไปช่วยเพื่อให้ผู้เรียนทำได้ การช่วยเหลือนี้ครูจำเป็นต้องใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนทำได้ในระยะแรก ครูต้องช่วยทุกขั้นตอน และลดลงเมื่อผู้เรียนทำได้มากขึ้น 3. การทำตัวอย่างให้ดู (Modeling) การแสดงวิธีการที่ถูกต้อง ผู้เรียนควรจะทำสิ่งที่ถูกต้องและฝึกทำในเรื่องนั้น ซึ่งการให้เพื่อนที่เป็นผู้เรียนปกติแสดงตัวอย่างเป็นอีกวิธีการหนึ่ง ที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี 37 ข้อแนะนำสำหรับครูในการทำตัวอย่าง มีดังนี้ 3.1 ครูต้องทำตัวอย่างให้ผู้เรียนดูหลาย ๆ ครั้ง 3.2 ใช้ภาษาพูดให้ชัด 3.3 สีหน้าท่าทางของครู 3.4 ครูต้องมีความอดทน 4. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนจะเข้าใจและสามารถเลียนแบบสิ่งที่ถูกต้องได้ในที่สุด 4.1 ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะสอนให้พร้อม 4.2 ควรนำผู้เรียนปกติมาร่วมการแสดงบทบาทสมมติด้วย 4.3 ครูต้องใจเย็นและให้โอกาสเสมอเมื่อผู้เรียนทำไม่ได้ 5. การช่วยชี้แนะ (Prompts) 5.1 การกระตุ้นทางกายเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนในการเคลื่อนไหว เช่น ผู้เรียนเอื้อมมือหยิบของไม่ถึง ครูช่วยอุ้มผู้เรียนขึ้น ครูจับมือผู้เรียนลากเส้นในครั้งแรกๆ เป็นต้น 5.2 การเน้นเป็นการเน้นด้วยเสียงหรือด้วยเส้นก็ได้ การแทนด้วยเสียงได้แก่การเปล่งเสียงคำตอบดังกๆ เป็นต้น การเน้นด้วยเสียง เช่น ชิดเส้นสีขารอบเครื่องมือที่เป็นอันตรายแล้วอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจจนกระทั่งผู้เรียนเข้าใจดีแล้ว จึงลบเส้นออก เป็นต้น 5.3 การช่วยด้วยคำพูด (วาจา) การพูดของครู มีความสำคัญและต้องระมัดระวัง ดังนี้ 5.3.1 ครูต้องใช้คำพูดในเชิงบวก 5.3.2 ครูต้องไม่ใช่คำสั่งที่ยาวเกินไป 5.3.3 ครูไม่ควรบอกให้ผู้เรียนเลือกอะไร เช่น เลือกสิ่งนี้ดีหรือไม่ ถูกหรือไม่ถูก ควรสั่งให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่ถูกต้องเท่านั้น การช่วยด้วยคำพูด (วาจา) ครูต้องควบคุมเสียงไม่ใช่อารมณ์ลงไปในการพูดกับผู้เรียน การเน้นสำคัญ เช่น “ใช่” “ไม่ใช่” “เก่ง” ผู้เรียนจะเรียนรู้จากคำพูดของครูและตอบรับได้อย่างถูกต้อง 6. การช่วยจัดตำแหน่ง (Situational Prompt) ผู้เรียนสามารถผ่านการเรียนรู้และทำได้โดยครูเป็นผู้ที่ช่วยผู้เรียน การสอนในแต่ละเรื่องผู้เรียนอาจพบปัญหาในขั้นตอนย่อย ที่ทำให้ผู้เรียนไม่ผ่านวิธีการช่วยจัดตำแหน่ง คือ เทคนิคที่ครูพบว่าผู้เรียนมีปัญหาในขั้นตอนใดจึงแก้ไข เช่น ครูให้ผู้เรียนหยิบเลข 1 แต่ผู้เรียนหยิบผิดเป็นเลข 2 เนื่องจากครูพบว่า ผู้เรียนมองไม่ทั่วครั้งต่อไปครูอาจวางเลข 1 ให้ใกล้ตัวผู้เรียนมากกว่าเลข 2 ผู้เรียนจะหยิบของใกล้ตัว เมื่อฝึกครั้งต่อไป ครูวางเลขคละกัน ผู้เรียนก็จะทำได้การใช้เทคนิคเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เป็นหน้าที่สำคัญที่ครูการศึกษาพิเศษต้องมีเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม 38 4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ มีดังนี้ 4.1 จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละคน โดยจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) 4.2 จัดให้คนพิการได้รับสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละคนอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ 4.3 จัดทำแผนการสอน โดยยึดผู้เรียน

เป็นสำคัญการจัดหลักสูตรในแต่ละระดับ ระดับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมี 3 ระดับ คือ 1. ระดับวัยก่อนเรียนหลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายในระดับนี้ควรเน้นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและการสื่อสาร (การสื่อความหมาย) การเคลื่อนไหว รวมไปถึงการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ (แขน ขา) และกล้ามเนื้อเล็ก (นิ้วมือ) จุดมุ่งหมายสำคัญของการเตรียมความพร้อมในระดับนี้ คือ ให้ผู้เรียนสามารถเคลื่อนไหวได้โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากนัก ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้เรียนประเภทนี้คือ การพูดและภาษาซึ่งในบางรายอาจช้ากว่าผู้เรียนปกติ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ การพัฒนาทักษะด้านการพูดและภาษาของผู้เรียนให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ 2. ระดับประถมศึกษาหลักสูตรในระดับประถมศึกษาอาจเป็นหลักสูตรเดียวกัน กับที่ใช้สำหรับผู้เรียนปกติแต่ความแตกต่างที่สำคัญในระดับประถมศึกษา คือ หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรเน้นทักษะทางสังคม ทั้งนี้บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ยังขาดทักษะในการติดต่อผูกมิตรกับผู้เรียนปกติอาจเป็นเพราะผู้เรียนหลายคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความพิการของตนเอง ดังนั้นหลักสูตรในระดับนี้ ควรเน้นทักษะในทางสังคมเพิ่มเติมในหลักสูตรสำหรับผู้เรียนปกติ 3. ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรมีลักษณะที่ไม่แตกต่างจากผู้เรียนปกติมากนัก เพราะผู้เรียนประเภทนี้ส่วนมากต้องการ ได้รับการรับรองว่ามีความสามารถด้านการเรียนเท่าเทียมกับผู้เรียนปกติ จุดเน้นของหลักสูตรในระดับ นี้อยู่ที่หมวดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและการเตรียมความพร้อมทางด้านอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เมื่อจบจากโรงเรียนไปแล้ว ทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องมีอาจได้แก่ การใช้บริการรถสาธารณะ การดูแลรักษาบ้านเรือนของตนเอง การดูแลรักษาสุขภาพของตน การดูแล รักษาอุปกรณ์และเครื่องมือในการบำบัด การใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์และการหางานทำ เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนประเภทนี้ ยังต้องใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยคำนึงถึง สิ่งเหล่านี้ 1. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ มีโอกาสเรียนร่วมในชั้นปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 2. ให้โอกาสกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ให้มีความรู้ทักษะในด้านวิชาการ สังคม และวิชาชีพเพื่อให้มีพัฒนาการสูงสุด 3. ให้โอกาสกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ให้มีความรู้และทักษะในด้านวิชาการ การสื่อความหมาย การคำนวณการรู้จักคิด การวิเคราะห์และ แก้ปัญหาด้วยตนเอง 4. การฝึกทักษะชดเชยกับทักษะด้านที่สูญเสียไป เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของตน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเอง 5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดทำแผนการเรียนรายบุคคลให้สอดคล้องกับระดับความบกพร่องของ ผู้เรียนแต่ละด้านโดยทำความเข้าใจกับครูถึงปัญหาและความบกพร่องของผู้เรียน เน้นการสอนเสริม ในทักษะที่บกพร่อง เช่น การสะกดคำอ่านเขียนสอนเป็นกลุ่มย่อย

หรือตัวต่อครั้งละ 30-45 นาที สัปดาห์ละ 4-5 วัน การช่วยอ่านบทเรียนให้ฟังเพื่อให้ผู้เรียนได้เนื้อหาความรู้ได้เร็วขึ้นการให้เวลาในการทำสอบเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาเพียงพอในการอ่านโจทย์ และเขียนตอบจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้นและควรส่งเสริมทักษะด้านอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง 6. บุคคลมีความบกพร่องทางการพูดและภาษา แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษามีดังนี้ 6.1 การสื่อความหมายโดยใช้ท่าทางหรือภาษามือ ข้อดี 1. เรียนรู้ได้ง่าย สื่อสารได้รวดเร็ว 2. สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 3. เริ่มเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ข้อจำกัด 1. ภาษามือ จะเป็นที่รู้จักเฉพาะในสังคมคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2. การสื่อความหมาย โดยใช้ภาษามือมีความจำกัดเฉพาะลักษณะของภาษามือ มักเป็น Code หรือสัญลักษณ์ 3. ไม่สามารถสื่อความหมายได้ละเอียดเหมือนภาษาพูด 4. ไม่มีลูกเล่นทางภาษา เช่น คำเปรียบเทียบ อุปมา – อุปมัย คำพังเพย เป็นต้น 5. ผู้ที่สื่อความหมายโดยใช้ภาษามือจะมีโอกาสเลือกทางการศึกษา และประกอบอาชีพได้น้อยกว่าผู้ใช้ภาษาพูด 6.2 การสื่อความหมายโดยใช้การฟังหรือภาษาพูดข้อจำกัด 1. การฝึกสอนให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการพูดหัดออกเสียงพูดจะต้องเริ่ม การกระทำตั้งแต่อายุน้อย ๆ 2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการฟัง และการพูดจะต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก จะต้องทำการฝึกอย่างถูกต้อง และต่อเนื่อง 6.3 การแก้ไขการพูด (Speech Therapy) การแก้ไขการพูดเป็นการบำบัดรักษา และแก้ไขความบกพร่องที่เกิดจากการใช้วิธีในการพูด หรือความบกพร่องทางสมองในบางด้านที่ส่งผลกระทบต่อกรพูด การได้ยิน และการออกเสียงที่ทำให้ลูกน้อยไม่สามารถพูดได้ตามพัฒนาการปกติของวัย 7. บุคคลมีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ มีดังนี้ 7.1 ฝึกฝนทักษะด้านการเรียน เช่น ฝึกอ่านหนังสือ เขียนคำนวณ โดยครูการศึกษาพิเศษ และฝึกให้ผู้เรียนใช้อุปกรณ์ช่วยเรียน เช่น ใช้เครื่องอัดเทปมาช่วยในกรณีที่มีปัญหาการอ่าน โดยคุณครูหรือผู้ปกครองอ่านหนังสือใส่เทปแล้วเปิดให้ผู้เรียนฟังให้ใช้คอมพิวเตอร์และ Soft Ware ที่ช่วยในการเรียน (โปรแกรมอ่าน ไทย เขียนไทย) ผู้เรียนที่มีปัญหาการคำนวณควรได้ใช้เครื่องคิดเลข ลูกคิด เป็นต้น 7.2 พัฒนาความสามารถรอบด้าน พัฒนาความสามารถทุกด้าน เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ การใช้เครื่องมือช่าง การทำกิจกรรมการใช้ภาษา การใช้คอมพิวเตอร์ การช่วยเหลือแก้ปัญหาด้วยตัวเอง 7.3 พัฒนาจุดด้อยโดยฝึกกิจกรรมบำบัด Sensory Integration ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัด ฝึกฝนทักษะที่มาขัดขวางด้านการเรียนรู้ เช่น ฝึกพูด ฝึกทักษะการใช้มือ และการทำงานประสานระหว่างมือกับตา (Visual-Spatial) ฝึกฝนทักษะเฉพาะที่บกพร่องโดยครูการศึกษาพิเศษ เช่น การอ่าน สะกดคำนวณ 7.4 ส่งเสริมทักษะทางสังคมเปิดโอกาสให้มีประสบการณ์ตรงในหลายเรื่อง เพื่อเพิ่มความมั่นใจในตนเอง และเป็นที่ยอมรับส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขภูมิใจเกิดแรงจูงใจใน

การเรียนรู้ และสามารถยอมรับข้อจำกัดของตนเอง 41 8. บุคคลออทิสติก การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการเพิ่มทักษะพื้นฐานด้านสังคม การสื่อสารและทักษะทางความคิด ซึ่งทำให้เกิดผลดีในระยะยาวโดยเนื้อหาหลักสูตรจะเน้นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ในชีวิตประจำวันจริงๆ ได้ แทนการฝึกแต่เพียงทักษะทางวิชาการเท่านั้น ควรมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) โดยออกแบบให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ ความบกพร่อง และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่สับสน ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้จากชั้นเรียนไปใช้นอกห้องเรียน ได้โปรแกรมการสอนในห้องเรียนที่น่าสนใจ คือ โปรแกรม TEACCH (Treatment and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children) พัฒนาโดย Dr. Eric Schopler เน้นการสอนอย่างมีระบบขั้นตอน และการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญโดยมีการจัดห้องเรียนให้เป็นระบบจัดของเป็นหมวดหมู่ จัดตารางเวลากิจกรรมต่างๆ แน่นนอน และมีความคาดหวังที่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนรู้ว่าเขาต้องทำอะไรบ้าง และสอนอย่างมีขั้นตอน วิธีการสอนจะเน้นใช้ภาพมากกว่าเสียง สอนให้สื่อสารโดยใช้รูปหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เนื้อหาจะครอบคลุมในทักษะทุกด้าน 9. บุคคลพิการซ้อน แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการซ้อน มีดังนี้ 9.1 การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จัดการเรียนการสอนให้บุคคลพิการซ้อนเรียน ร่วมกับบุคคลทั่วไปในระบบโรงเรียนตามศักยภาพ และความต้องการของแต่ละบุคคล 9.2 การจัดการศึกษาแบบการศึกษาในโรงเรียนพิเศษ จัดการเรียนการสอนให้บุคคลพิการซ้อนที่ไม่สามารถไปเรียนร่วมเรียนในโรงเรียนเฉพาะประเภทความพิการ 9.3 การจัดการศึกษาแบบศึกษานอกระบบ จัดการเรียนการสอนให้กับบุคคลพิการซ้อนที่ไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียนหรือโรงเรียนพิเศษได้แก่ บุคคลพิการซ้อนที่อยู่ตามบ้าน โรงพยาบาล ศูนย์การเรียนรู้ทั้งรัฐ และเอกชน 9.4 การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย จัดการเรียนการสอนให้กับบุคคลพิการซ้อน ที่ผู้ปกครองต้องการจัดการศึกษาให้ด้วยตนเอง ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สำหรับเด็กอายุแรกเกิด - 6 ปี ปีการศึกษา 2566

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อายุแรกเกิด 6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตามสภาพความพิการ และความสามารถของแต่ละบุคคล

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มุ่งให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย
5. มีทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของศูนย์การศึกษา พ.ศ. 2552

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

1.1 คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

1.2 คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหากวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70)

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทาง การได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป

2.2 คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมา ถึง 26 เดซิเบล

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตนในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาดำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะ จาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันการทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยทั้งนี้ได้อาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

4.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมส่วนหรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

4.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคล

ที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ได้แก่บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของ การรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิต โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

8. บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ 30 เดือน

9. บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี พุทธศักราช 2562 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

บูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์สถานศึกษา ประกอบด้วย วินัยดี มีความรับผิดชอบ น้อมนำพอเพียงสร้างจิตอาสา

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี พุทธศักราช 2562 มุ่งพัฒนาผู้เรียน

ให้มีสมรรถนะสำคัญ 7 ข้อ ดังต่อไปนี้ (อ้างอิงจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ)

1. การเคลื่อนไหว ประกอบด้วย

1.1 ผู้เรียนสามารถแสดงความแข็งแรงและประสานการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

1.2 ผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การเห็น การได้ยิน และอริยาบถในการเคลื่อนไหว

1.3 ผู้เรียนรับประทานอาหารหลายชนิดที่มีประโยชน์และปลอดภัย

1.4 ผู้เรียนสามารถแสดงความแข็งแรงและความทนทานทางร่างกาย

1.5 ผู้เรียนสามารถแสดงออกว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัย

1.6 ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้ในกิจวัตรประจำวันของตนเอง

2. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย

2.1 ผู้เรียนสามารถแสดงทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ได้

2.2 ผู้เรียนสามารถแสดงทักษะทางสังคมเชิงบวกกับเพื่อนด้วยกันได้

2.3 ผู้เรียนแสดงความตระหนักรู้ว่าพฤติกรรมมีผลกระทบต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม

2.4 ผู้เรียนตระหนักรู้ เห็นคุณค่า และยอมรับนับถือในความเหมือนและความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล

3. พัฒนาการด้านอารมณ์ ประกอบด้วย

3.1 ผู้เรียนสามารถรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เช่น บอกหรือแสดงท่าทางว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร สามารถบอกความรู้สึกหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในบางเหตุการณ์ได้

3.2 ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบและกิจวัตรประจำวัน

4. พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ประกอบด้วย

4.1 ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดพื้นฐาน เช่น บอกหรือเรียกชื่อประเภท คน สัตว์ สิ่งของ

4.2 ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถเข้าใจเกี่ยวกับเหตุและผล

4.3 ผู้เรียนสามารถจดจ่อกับการทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ

4.4 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการมอง การฟัง การถาม จับต้องและลงมือทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตต่างๆ เช่น บอกชื่อสัตว์ต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ชื่อ

4.5 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการมอง การฟัง การถาม จับต้องและลงมือทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตต่างๆ เช่น บอกสิ่งที่ไม่มีชีวิตรอบตัว อย่างน้อย

3 อย่าง

4.6 ผู้เรียนแสดงออกถึงความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของครอบครัว และบทบาทของครอบครัว เช่น ใช้คำเรียกสมาชิกในครอบครัว (เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย)

4.7 ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมและหลีกเลี่ยงมลภาวะ เช่น ขับถ่ายเป็นที่ และใช้ห้องน้ำอย่างถูกวิธี ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เช่น หักกิ่งไม้ บ้วนน้ำลายลงที่สาธารณะ)

4.8 ผู้เรียนแสดงออกถึงความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณค่าเชิงเศรษฐกิจของสิ่งต่าง ๆ เช่น ผู้เรียนสามารถใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด

5. พัฒนาการด้านภาษา ประกอบด้วย

5.1 ผู้เรียนเข้าใจและใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม

5.2 ผู้เรียนสามารถรับรู้และใช้ภาษาพูดสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการของตน

5.3 ผู้เรียนสามารถออกเสียงตัวพยัญชนะ สระ และคำง่าย ๆ ได้ตามลำดับอายุ

6. พัฒนาการด้านจริยธรรม ประกอบด้วย

6.1 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมควบคุมตนเองได้ เช่น ไม่แสดงความก้าวร้าวด้วยการทำร้ายตนเอง

6.2 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมสะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำใดถูกหรือผิด

7. พัฒนาการด้านการสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

7.1 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมทางดนตรี เช่น สนใจด้วยการตั้งใจฟังเพลงเคาะจังหวะแบบง่าย ๆ

7.2 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมด้านการวาด การปั้น และการประดิษฐ์

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 13 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ตาม

ศักยภาพ

5. พัฒนาการด้านทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ ประกอบด้วย 1 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 13 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

ในมาตรฐานนี้ แบ่งมาตรฐานได้ 8 ประเภทความพิการ คือ

มาตรฐานที่ 13.1 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

มาตรฐานที่ 13.2 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน

มาตรฐานที่ 13.3 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

มาตรฐานที่ 13.4 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการ

เคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

มาตรฐานที่ 13.5 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13.6 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

มาตรฐานที่ 13.7 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

มาตรฐานที่ 13.8 มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารที่ควรรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็กโดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

2.1 เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเอง และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพัง หรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทยหรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงแและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลายโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของเด็กพิการแต่ละคน ให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม อย่างสมดุลและต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง
- 1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

- 2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภทเด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีแนวการจัดการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท ดังนี้
 - 2.2.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการทำกิจกรรม
 - 2.2.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารโดยใช้ภาษามือ ภาษาท่าทาง การอ่านริมฝีปาก การฝึกพูด
 - 2.2.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนซ้ำๆ สอนจากง่ายไปยาก เป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์งาน
 - 2.2.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้การเคลื่อนไหวใหม่ในรูปแบบที่ถูกต้อง จนเกิดการเคลื่อนไหวที่เป็นไปอย่างอัตโนมัติ การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตประจำวัน
 - 2.2.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจำจากการเห็นและได้ยิน การเรียงลำดับ การจัดระเบียบตัวเอง
 - 2.2.6 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเข้าใจภาษาและการแสดงออกทางภาษา ออกเสียงให้ชัดเจน การสื่อสารที่ผู้อื่นเข้าใจได้
 - 2.2.7 เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเอง การแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

2.2.8 เด็กออทิสติก ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันในสังคม การตอบสนองต่อประสาทสัมผัสทั้ง 7

2.2.9 เด็กพิการซ้อน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นตามลักษณะความพิการแต่ละประเภท

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

2.10 จัดประสบการณ์โดยให้ครอบครัว นักสหวิชาชีพ และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุแรกเกิดถึง 6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3-4 ปี มีความสนใจประมาณ 8-12 นาที

วัย 4-5 ปี มีความสนใจประมาณ 12-15 นาที

วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15-20 นาที

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือก ตัดสินใจคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับ

ถือโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือกได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบต่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อน นอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาสถานศึกษาที่ เล่นเกม การศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรม ทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อม ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ต้องใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ นั้น ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษามาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมและสื่อสาร

ให้เด็กเกิดการเกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงควรดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อ นวัตกรรม และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน
2. จัดทำ จัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กพิการ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำ จัดหาสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างของแต่ละบุคคล
4. ประเมินความเหมาะสมคุณภาพของเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ที่เลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กพิการ
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ในการจัดการเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ เป็นต้น

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี พุทธศักราช 2562 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของผู้เรียนตามศักยภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท โดยจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย เช่น กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงประสบภัยหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ การเกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น

1. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ

เป็นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน การบำบัดหลักหรือการบำบัดทางเลือก กิจกรรมสุนทรียะ การเล่น การใช้เวลาว่างของผู้เรียน ทั้งนี้ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมศิลปะบำบัด กิจกรรมดนตรีบำบัด กิจกรรมบ้านทักษะดำรงชีวิตประจำวัน กิจกรรมเกษตรพอเพียง กิจกรรมนิทานเพื่อหนู และกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียนที่รับบริการที่บ้านอาจจัดกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก และสภาพความพร้อมภายใต้บริบทของครอบครัว ได้แก่ การฟังเพลงจากวิทยุ การดูรายการบันเทิงต่างๆ จากโทรทัศน์ ร่วมงานนันทนาการในชุมชน เป็นต้น กิจกรรมเพิ่มพูนความสนใจในการใช้เวลาว่าง เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความสนใจให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองจากงานอดิเรก การเล่นที่สนใจ

2. กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม

เป็นกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น กิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมทางสังคมกิจกรรมการรักษารัฐธรรมนูญและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับสังคมและการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น สำหรับผู้เรียนที่รับบริการที่บ้านอาจมีการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนและสภาพความพร้อมภายใต้บริบทของครอบครัว เช่น การสวดมนต์ ฟังหรือดูนิทานธรรมะ การร่วมกิจกรรมทางศาสนาในศาสนาสถาน เป็นต้น

3. กิจกรรมทัศนศึกษา

เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของชุมชนท้องถิ่น ชาติและกลุ่มประเทศอาเซียน และทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรง เพิ่มเติมจากที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เช่น ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พิพิธภัณฑ์ การไปสถานที่ท่องเที่ยว การศึกษาสถานที่ทางประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์จากสื่อ การเข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษากลุ่มผู้ปกครอง เป็นต้น สำหรับผู้เรียนที่รับบริการที่บ้านอาจมีการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนและสภาพความพร้อมภายใต้บริบทของครอบครัว

4. กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงประสภภัยหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ การเกิดภัยธรรมชาติ

กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ฉุกเฉินสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บ้านด้วยตนเอง เช่น การเรียนการสอนผ่านออนไลน์ บริการล่ามภาษามือ การเรียนรู้ผ่านใบงานหรือชุดการเรียน กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับสังคมและการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมมุ่งส่งเสริมความสนใจในกิจกรรมทางสังคม การร่วมกิจกรรมทางสังคม และการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมตามหลักสูตรปกติ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ โดยจะเน้นกิจกรรมที่บำบัดฟื้นฟูศักยภาพที่จำเป็นของผู้เรียนเป็นหลัก จากการประเมินความสามารถของผู้เรียนด้วยแบบประเมินของกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งนี้ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมกิจกรรมบำบัด กิจกรรมกายภาพบำบัด กิจกรรมกระตุ้นการรับรู้ทางอารมณ์และจิตใจ กิจกรรมฟื้นฟูพัฒนาการด้วยสมุนไพรมะเร็ง กิจกรรมอาชญาบำบัด กิจกรรมฝึกพูด และกิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

1. กิจกรรมกิจกรรมบำบัด

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทุกประเภทความพิการโดยกระบวนการตรวจประเมิน ป้องกัน ส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ และดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพ โดยการนำกิจกรรม วิธีการและอุปกรณ์ที่เหมาะสมมาเป็นวิธีการในการจัดการเรียนการสอน

2. กิจกรรมกายภาพบำบัด

เป็นการให้บริการเกี่ยวกับการพัฒนา การรักษา ฟื้นฟู ส่งเสริม ป้องกัน และกระตุ้นพัฒนาการในผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวของข้อต่อ ความสมดุลความตึงตัวของกล้ามเนื้อ การควบคุมการทรงท่าของร่างกาย ตลอดจนการควบคุมการเคลื่อนไหว ที่เกิดจากความบกพร่องของระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก รวมทั้งระบบหัวใจและปอดโดยใช้การฝึกปฏิบัติจริงทางกายภาพบำบัด เพื่อเพิ่มหรือคงสภาพองศาการเคลื่อนไหวของข้อต่อ ปรับสมดุลความตึงตัวของกล้ามเนื้อ จัดทำให้เหมาะสม สามารถควบคุมการเคลื่อนไหว ในขณะที่ทำกิจกรรม และเพิ่มความสามารถทรงท่าในการทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและดำเนินชีวิตประจำวันได้เต็มศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. กิจกรรมกระตุ้นการรับรู้ทางอารมณ์และจิตใจ

เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการรับรู้และแสดงออกทางพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม โดยใช้วิธีการทางจิตวิทยาคลินิกร่วมกับกระบวนการทางการศึกษาในการปรับพฤติกรรม เพื่อลดข้อจำกัดด้านพฤติกรรมและอารมณ์ พร้อมทั้งกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวมผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

4. กิจกรรมฟื้นฟูพัฒนาการด้วยสมุนไพร

เป็นกิจกรรมบูรณาการที่มุ่งเน้นการบำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพโดยการนำศาสตร์การแพทย์แผนไทยด้านเภสัชกรรมไทยสมุนไพร มาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการทางเวชกรรมไทย และหัตถเวชกรรมไทย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนที่มีความบกพร่องทุกประเภทความพิการ

5. กิจกรรมอาชาบำบัด

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทุกประเภทความพิการโดยใช้การเคลื่อนไหวของม้าเป็นเครื่องมือร่วมกับกลยุทธ์การรักษาจากนักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด หรือนักวิชาชีพอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญอาชาบำบัดส่งผลดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีความผิดปกติด้านระบบการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและข้อต่อ และมีการนำมาใช้ในการบำบัดกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทางด้านการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการรับรู้ประสาทสัมผัสที่ผิดปกติ การอยู่บนหลังม้าได้ดีจะต้องมีการทรงตัวได้ดี มีสัมผัสที่แนบแน่นกับตัวม้า คือขาต้องหนีบไว้ข้างลำตัวม้าตลอด และมีสมาธิจดจ่ออยู่กับการขี่ม้า จังหวะการก้าวอย่างของม้าใกล้เคียงกับจังหวะการก้าวเดินของมนุษย์ การนั่งบนหลังม้าเป็นการกระตุ้นกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ

6. กิจกรรมฝึกพูด

เป็นการให้บริการฝึกพูดโดยครูสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการพูด กิจกรรมการรับรู้ทางภาษา กิจกรรมการแสดงออกทางภาษา และกิจกรรมการอ่านนิทาน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคมสติปัญญาและทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตามสภาพความพิการและความสามารถของแต่ละบุคคล

7. กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทโดย การให้ความรู้พื้นฐานเพื่อให้มีความเข้าใจความหมายของมัลติมีเดีย ตลอดจนขั้นตอนการให้บริการ และเทคนิคการเรียนการสอนในการพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กรอบการใช้กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ICT เพื่อการศึกษาพร้อม การประเมินผลทางด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ การนำกิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ICT มาใช้ในการพัฒนาอารมณ์จะช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจได้ระบาย ปัญหา ความคับข้องใจ ความรู้สึกที่ซ่อนเร้นในใจ ที่ผ่านออกมาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรม มัลติมีเดียเพื่อการศึกษาจะช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายลดความขุ่นมัวในจิตใจ สามารถยับยั้งและควบคุมได้ดีขึ้น มีสมาธิ ลดความตึงเครียดและความวิตกกังวลลงได้ในที่สุด

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อายุแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยครูประจำชั้น นักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน ทั้งนี้ใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการ

จำเป็น ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาและทบทวนแผนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทั้งนี้ครูประจำชั้น นักสหวิชาชีพ และผู้ปกครองต้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามช่วงอายุ

1. แนวทางการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กโดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1.1 การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนักส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรู้จักความปลอดภัย การเคลื่อนไหว และการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างประสานสัมพันธ์กัน

1.2 การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถและมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกถูกผิด ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัด อดออมและพอเพียง

1.3 การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจากคนแปลกหน้า และสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษารวมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.4 การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้

1.5 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

1.5.1 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น ประกอบด้วย ความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต ความสามารถในการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด การเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน อักษรเบรลล์ ความสามารถในการอ่านและเขียนอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลดเดียว และตัวเลข และความสามารถในการใช้ลูกคิด

1.5.2 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย ความสามารถใช้และดูแลเครื่องช่วยฟัง ความสามารถในการได้ยินที่หลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวัน ความสามารถเปล่งเสียงหรือพูดตามแบบ ความสามารถอ่านริมฝีปาก ความสามารถใช้ภาษาท่าทาง และภาษามือในการสื่อสาร และความสามารถสะกดนิ้วมือ

1.5.3 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย ความสามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ความสามารถดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน

1.5.4 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ประกอบด้วย การดูแลสุขอนามัยเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน ความสามารถใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง ความสามารถใช้และดูแลรักษากายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง ความสามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้และการควบคุมอวัยวะที่ใช้ในการพูด การเคี้ยว และการกลืน

1.5.5 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสามารถในการรับรู้การได้ยิน ความสามารถในการรับรู้การเห็น ความสามารถในการจัดลำดับความคิด ความสามารถในการจัดระเบียบตนเองและความสามารถในการบอกตำแหน่ง/ทิศทาง

1.5.6 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา ประกอบด้วย ความสามารถควบคุมอวัยวะในการออกเสียง สามารถออกเสียงตามหน่วยเสียงได้ชัดเจน สามารถเปล่งเสียงให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละคน และความสามารถควบคุมจังหวะการพูด

1.5.7 การประเมินทักษะเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ประกอบด้วย ความสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ความสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม และความสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม

1.5.8 การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก ประกอบด้วย การตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้เหมาะสม ความสามารถในการเข้าใจภาษาและแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์

1.6 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการประเมินสิ่งที่ผู้เรียนเข้าร่วมและปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยการพิจารณาเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม ผลการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งในการร่วมและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน สถานศึกษาควรเอื้ออำนวยให้มีวิธีการประเมินที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ครอบครัวและชุมชน

1.7 การประเมินกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.8 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินสิ่งที่หลักสูตรได้กำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ปลูกฝังแก่ผู้เรียนในกระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ โดยการประเมินจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านการพัฒนา การปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การทำงาน การมีส่วนร่วม และบริการสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องประเมินควบคู่การจัดกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่ยืดหยุ่น หลากหลาย

2. ขั้นตอนการประเมิน

การประเมินพัฒนาการเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีการประเมินพัฒนาการโดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยครูประจำชั้น นักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน ทั้งนี้โดยใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกตาม ความต้องการจำเป็นทั้งก่อน ระหว่างและสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

2.1 การประเมินพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ

2.1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พิจารณากิจกรรมในการอบรมเลี้ยงดู ลักษณะความพิการของเด็กแต่ละประเภท การจัดประสบการณ์ที่สะท้อนพัฒนาการของเด็ก

2.1.2 เลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการ ดังนี้ แบบประเมินเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual : DSPM) แบบประเมิน GMFCS แบบสอบถามการจำแนกระดับความสามารถในการเคลื่อนไหว แบบประเมินพฤติกรรมการประมวลความรู้สีก (Evaluation of Sensory Processing) แบบประเมินทักษะการใช้มือ แบบประเมินพฤติกรรมและอารมณ์แบบประเมินการกลืนน้ำลาย แบบประเมินภาวะท้องผูก และแบบประเมินภาวะท้องอืดอาหารไม่ย่อย

2.1.3 ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการหลังจากที่ได้เลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการ

2.1.4 ประเมินและสรุปผล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น แบบประเมินเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual : DSPM) แบบประเมิน GMFCS แบบสอบถามการจำแนกระดับความสามารถในการเคลื่อนไหว แบบประเมินพฤติกรรมการประมวลความรู้สึกร (Evaluation of Sensory Processing) แบบประเมินทักษะการใช้มือ แบบประเมินพฤติกรรมและอารมณ์ แบบประเมินการกลืนน้ำลาย แบบประเมินภาวะท้องผูก และแบบประเมินภาวะท้องอืดอาหารไม่ย่อย

2.1.5 รายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจัดให้เด็กนั้นส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านได้ตามจุดประสงค์หรือไม่เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กต่อไป

2.1.6 รายงานผลของการประเมินพัฒนาการไปยังผู้ปกครองเด็ก (เช่น สมุดรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน)

2.2 การประเมินมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดสิ่งที่ประเมินจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินพัฒนาการดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ ได้มีการวิเคราะห์ประสบการณ์สำคัญที่สอดคล้องมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้นั้นๆ และกำหนดกิจกรรมหลักตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน

เป็นการกำหนดพัฒนาการที่ต้องการประเมิน คือ สภาพที่ พึงประสงค์ ที่นำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเชื่อมโยงไปยังจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ดังนั้นประเด็นการประเมินจึงประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้นั้นๆ

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก วิธีการที่ครูผู้สอนเลือกใช้ต้องมากกว่า 2 วิธีการ หรือใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น

1. การสังเกตและการบันทึก
2. การบันทึกการสนทนา
3. การสัมภาษณ์
4. สารนิทัศน์สำหรับเด็กเพื่อการประเมินพัฒนาการ
5. การประเมินการเจริญเติบโต
6. การประเมินผลงานและชิ้นงาน
7. การทดสอบ
8. การประเมินความก้าวหน้าด้านต่าง ๆ

4. เกณฑ์การประเมิน

ในการวัดและประเมินผลมีวิธีการและเกณฑ์การประเมินดังนี้

1. วิธีการวัดและประเมินผล ใช้การสังเกตพฤติกรรม และประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของพัฒนาการแต่ละด้านที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

2. เกณฑ์ในการประเมินผล

1. ด้านพัฒนาการ ตัดสินคุณภาพผู้เรียนเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง
2. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัดสินเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้และปรับปรุง
3. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตัดสินเป็นผ่านและไม่ผ่าน
4. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตัดสินคุณภาพผู้เรียนเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง
5. ด้านสมรรถนะผู้เรียน ให้ตัดสินเป็นผ่านและไม่ผ่าน

5. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

สังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบันทึกการสนทนา การสัมภาษณ์ สารนิทัศน์สำหรับเด็กเพื่อการประเมินพัฒนาการ การประเมินการเจริญเติบโต การประเมินผลงานและชิ้นงาน การทดสอบ และการประเมินความก้าวหน้าด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ครั้งต่อ 1 ภาคเรียน

6. การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ มาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมของพัฒนาการรายด้าน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการนำข้อมูล ผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

7. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

รายงานผลการประเมินพัฒนาการให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก โดยสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ ผู้ปกครองทราบอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

แนวทางการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1. ศึกษาหลักสูตร

ศึกษามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในแต่ละช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ ของเด็ก

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

ประวัติครอบครัว ประวัติทางการแพทย์ ประเภทความพิการ

3. ประเมินพัฒนาการเด็ก

3.1 ใช้แบบประเมิน DSPM ต้นปีการศึกษาโดยครูและผู้ปกครอง

3.2 ใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักวิชาชีพ

3.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

4. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

4.1 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และตรวจสอบหรือประเมินพัฒนาการ

4.2.การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีองค์ประกอบ ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลทั่วไป

4.2.2 ข้อมูลด้านการแพทย์หรือด้านสุขภาพ

4.2.3 ข้อมูลด้านการศึกษา

4.2.4 ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น

4.2.5 การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ

4.2.6 ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

4.2.7 คณะกรรมการจัดทำแผน

4.2.8 ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

5. จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มาดำเนินการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยการวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการเรียงลำดับกิจกรรมที่ง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยากขึ้น หรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมไปสู่กิจกรรมที่เป็นนามธรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล

6. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์

6.1 ศึกษามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามช่วงอายุของเด็กเพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

6.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างหลากหลาย ครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ

7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้

7.1 จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมหลักตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

7.2 ในการจัดกิจกรรมให้คำนึงถึงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของเด็กแต่ละคนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นตามที่วางแผนไว้

7.3 ในบางทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการหรือบางทักษะที่เป็นปัญหาของเด็กอาจต้องจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล

8. ประเมินพัฒนาการ

8.1 ประเมินตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

8.2 ประเมินอายุพัฒนาการเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกับต้นปีการศึกษา

9. สรุป และรายงานผล

9.1 สรุปผลการประเมินเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และรายงานผู้บริหาร และผู้ปกครอง

9.2 สรุปผลการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงอายุของเด็กทุกมาตรฐานและรายงานผู้บริหาร และผู้ปกครอง

9.3 สรุปผลการประเมินอายุพัฒนาการเด็ก และรายงานผู้บริหาร และผู้ปกครอง

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กับระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับระดับการศึกษาที่สูงขึ้นในโรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนจัดการเรียนรวม หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อให้สถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาที่ส่งต่อไปนั้นสามารถใช้ข้อมูลช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่

2. จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อให้กับผู้เรียน

3. จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน และรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องใกล้เคียงกับสถานศึกษาใหม่ ให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคย ช่วยให้ผู้รับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในการเปลี่ยนสถานศึกษาได้ดี

4. จัดกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษในการช่วยเตรียมตัวผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี

5. ประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าผู้เรียนจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการช่วยเหลือผู้เรียนให้ปรับตัวและเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษขอความอนุเคราะห์สถานศึกษาในการให้ผู้เรียนเข้ารับการเตรียมความพร้อมเข้าเรียนในสถานศึกษานั้นๆ ในรูปแบบสลับการเรียนระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษกับสถานศึกษาอื่นในระดับที่สูงขึ้นก่อนการส่งต่อ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้และปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่อย่างปลอดภัย

การส่งต่อ

การส่งต่อ เป็นการประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสม โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การส่งต่อภายใน เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับบริการภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมด้วยรูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การส่งต่อไปยังห้องเรียนที่สูงขึ้น และการส่งต่อไปยังรูปแบบการรับบริการ

อื่น เช่น ห้องเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ หน่วยบริการ และการรับบริการที่บ้าน (ปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู)

2. การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งต่อผู้เรียนไปยังสถานศึกษาหรือสถานที่อื่น เพื่อรับบริการที่เหมาะสม ได้แก่ โรงเรียนจัดการเรียนรวม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ หรือการส่งต่อเพื่อประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในสังคม

ในกระบวนการส่งต่อผู้เรียนแต่ละบุคคลนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษมีการดำเนินการวางแผน และลงความเห็นร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครอง เกี่ยวกับแนวทางในการส่งต่อผู้เรียนเพื่อรับบริการที่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (Individual Transition Plan : ITP) เพื่อวางเป้าหมายในการส่งต่อผู้เรียนอย่างชัดเจน เป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียน สร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ให้ผู้เรียนได้รับการส่งต่อตามเป้าหมาย

สำหรับกลุ่มผู้เรียนที่อายุ 20 ปีขึ้นไป เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษจะดำเนินการประสานกับครอบครัวของผู้เรียน เพื่อวางแนวทางในการส่งต่อผู้เรียนให้ได้รับบริการที่เหมาะสมต่อไป โดยมีการส่งต่อผู้เรียนไปยังศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ หรือการส่งต่อเพื่อประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในสังคม ตามความเห็นชอบของผู้ปกครอง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับ

ติดตาม และประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา7 จังหวัดพิษณุโลก

สภาพทั่วไป

สภาพชุมชนรอบบริเวณศูนย์การศึกษาพิเศษ มีลักษณะเป็นพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีประชากรประมาณ 13,174 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม อาชีพหลักของชุมชน คือ ทำนาอาชีพเสริม คือ ปลูกผัก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ข้อมูลสถานที่สำคัญ เช่น วัดจุฬามณี สำนักงานชลประทานที่สหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก วัดจุนาง วัดสว่างอารมณ์ แพลลาหน้าวัดจุนาง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก มี 9 อำเภอ ลักษณะภูมิศาสตร์ จังหวัดพิษณุโลกตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างและอยู่ในเขตภาคกลางตอนบนสุดของประเทศไทย เรียกกันว่า "เหนือล่างกลางบน" มีพื้นที่ประมาณ 10,815,854 ตารางกิโลเมตร จังหวัดพิษณุโลกมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
ทิศใต้	ติดต่อกับโรงพยาบาลพุทธชินราช (แห่งใหม่)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับพื้นที่สาธารณประโยชน์ของกระทรวงสาธารณสุข

ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพหลัก คือ รับจ้าง เกษตรกรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี 50,000.- บาท จำนวน คนเฉลี่ยต่อครอบครัว 2 – 3 คน โอกาสและข้อจำกัดของศูนย์การศึกษาพิเศษสถานที่ตั้งของศูนย์ฯ อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ราชการ สถานศึกษาและหน่วยงานทางศาสนา เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม และวัดสว่างอารมณ์ ซึ่งเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นแหล่งเรียนรู้ ช่วยสร้างเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ การประสานส่งต่อทางการแพทย์และการศึกษา เช่น การนำนักเรียนและผู้ปกครองไปวัดเพื่อร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาช่วยส่งเสริมคุณธรรม และทักษะทางสังคม กิจกรรมธาราบำบัดได้ใช้สระว่ายน้ำของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียน เป็นต้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบและเป็นข้อจำกัดต่อการบริหารจัดการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่จะมีถิ่นฐานและที่อยู่อาศัยในถิ่นทุรกันดารห่างไกล

การเดินทางเข้ามารับบริการค่อนข้างลำบาก มีฐานะค่อนข้างยากจนและได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถพาเด็กเข้ามารับบริการได้อย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กไม่เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษา

ภารกิจและอำนาจหน้าที่

การบริหารจัดการสถานศึกษาของรัฐมีภารกิจและหน้าที่ คือให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า "ธรรมาภิบาล" ซึ่งมีหลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่ามาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่งได้แก่การดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุขศูนย์การศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

บทบาทที่ 1 จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม(Early Intervention : EI และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

บทบาทที่ 2 พัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 3 จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : EP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 4 จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services)

บทบาทที่ 5 ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา

บทบาทที่ 6 เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ

บทบาทที่ 7 จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด

วิสัยทัศน์ (Vision)

"เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนโดยครูยุคใหม่ ภายใต้การบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ภายในปี พ.ศ.2564"

ค่านิยมวิสัยทัศน์

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง

1. มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศึกษาพิเศษในองค์กรอย่างหลากหลาย
2. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษให้กับผู้ปกครอง ชุมชน อาสาสมัคร และโรงเรียนเรียนรวมอย่างหลากหลาย
3. มีกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

พัฒนาผู้เรียน หมายถึง

1. พัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล
2. ใช้สื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ของแต่ละบุคคล

ครูยุคใหม่ หมายถึง

1. ครูที่มีคุณวุฒิหรือความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและครุมีเพียงพอ
2. ครูเข้าใจปรัชญาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและสามารถประยุกต์ใช้ได้
3. ครูมีความเมตตา และอดทนต่อการเอาใจใส่ดูแลผู้เรียน
4. ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล และรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับผู้เรียนครบถ้วนตามข้อกำหนดของการจัดทำแผนและมีการทบทวนแผนเป็นระยะ
5. ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวตามข้อกำหนดของการจัดทำแผนและมีการทบทวนแผนเป็นระยะ
6. ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนโดยใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology) สื่อการเรียนรู้ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้ตรงตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน
7. ครูใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลายและสรุปรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่ระบบช่วงเชื่อมต่อ
8. ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน
9. ครูมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและทีมสหวิทยาการการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๗ จังหวัดพิษณุโลก มีการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ดังนี้
 1. หลักนิติธรรม การปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับ เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจ หรือตามอำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา มีที่ไปที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียมมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิดร่วมเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ รวมถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

5. หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความประหยัด และคุ้มค่า

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาระบบการเข้าถึงคนพิการเพื่อให้ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา
2. พัฒนาระบบการให้บริการ สื่อหรือสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
4. พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน
6. สร้าง ปรับปรุง และพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ (Goals)

1. คนพิการได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง
2. มีระบบประชาสัมพันธ์ที่ผู้พิการสามารถเข้าถึงได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง
3. นักเรียนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการทางการศึกษาอย่างเหมาะสม
4. มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
5. มีการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ
6. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสม
7. ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

9. นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด
10. มีอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

อัตลักษณ์

พัฒนาการดี มีความสุข

เอกลักษณ์

วิชาการเด่น เน้นคุณธรรม น้อมนำความพอเพียง

กลยุทธ์สถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้าง สิทธิและโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาให้กับคนพิการอย่างทั่วถึง
2. เพื่อพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง
3. เพื่อให้นักเรียนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการทางการศึกษาอย่าง

มาตรการ :

1. ออกสำรวจ ค้นหา เด็กพิการในพื้นที่บริการด้วยวิธีการที่หลากหลาย
2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรชุมชนเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม
3. พัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและผู้พิการสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วด้วยรูปแบบที่หลากหลาย
4. มีระบบการบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

1. ร้อยละของนักเรียนพิการเข้ามารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ
2. ร้อยละของนักเรียนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการทางการศึกษาอย่างเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครู และบุคลากรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการศึกษาและปฏิบัติงาน
2. เพื่อให้ครู และบุคลากรมีสามารถบริหารจัดการและปฏิบัติงานเชิงระบบ

มาตรการ :

1. สร้างค่านิยมร่วม และวัฒนธรรมการทำงานให้กับครูและบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาล
2. จัดอบรมให้ความรู้ และศึกษาดูงานการนำหลักหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน
3. จัดระบบการบริหารจัดการแต่ละกลุ่มงานให้เป็นระบบมีความชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานเป็นทีม
5. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ
6. พัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และระบบ
7. พัฒนาระบบ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ระดับบุคคล ระดับฝ่ายบริหารงาน และระดับสถานศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

1. ร้อยละของครู และบุคลากร นำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน
2. ร้อยละของครู และบุคลากร มีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร**วัตถุประสงค์**

1. เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ :

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการคิด
2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. นิเทศ กำกับ ติดตาม กระบวนการจัดการเรียนการสอน
4. สนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ผู้ปกครองและนักสหวิชาชีพ
5. อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้บุคลากรด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

6. จัดให้มีการจัดกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เป็นระบบ
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

1. ร้อยละของครู จัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และ/หรือแผนการให้บริการ
2. ร้อยละของครู จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ตามสภาพความพิการของแต่ละบุคคล
3. ร้อยละของครู ใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. ร้อยละของครู มีการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการชั้นเรียน โดยเน้นปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ครูรักเด็กเด็กรักครู และห้องเรียนสะอาด เด็กสะอาด
5. ร้อยละของครู มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

6. ร้อยละของครู มีการให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
7. ร้อยละของครู มีการพัฒนาตนเองและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้

1. ร้อยละของครู มีการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาจัดการเรียนการสอน
2. ร้อยละของครู มีการจัดระบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ PLC อย่างเข้มแข็ง
3. ร้อยละของครู และบุคลากร สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ร้อยละของครู และบุคลากร มีคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้ปฏิบัติงานให้ราชการ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนานักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
2. เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด

มาตรการ :

1. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะ
2. ให้บริการนักเรียนด้วยกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่มีประสิทธิภาพ
3. ให้ความรู้ผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการชว่งเชื่อมต่อ

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมเพื่อการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่
ครอบครัวยุติสูงขึ้น
6. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา
และมีคุณธรรมจริยธรรม
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น หรือแสดงออกที่ส่งเสริม
ความเป็นไทย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

1. ร้อยละของผู้เรียน มีพัฒนาการตามกำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
2. ร้อยละของผู้เรียน มีความพร้อมสามารถเข้าสู่บริการช่วงเชื่อมต่อ
3. ร้อยละของผู้เรียน มีความพร้อมเพื่อการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
4. ร้อยละของผู้เรียน มีความพร้อมทางด้านอาชีพ และ/หรือการดำเนินชีวิตในสังคมได้ตาม
ศักยภาพ
5. ร้อยละของผู้เรียน มีคุณลักษณะและค่านิยมตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด
6. ร้อยละของผู้เรียน มีคุณลักษณะและค่านิยมตามที่กำหนดในอัตลักษณ์ของสถานศึกษา
7. ร้อยละของผู้เรียน สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น หรือแสดงออกที่ส่งเสริมความเป็น
ไทย ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนา อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีความปลอดภัย
และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

มาตรการ :

1. พัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วม
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรนำกิจกรรม 5 ส. มาใช้ในการปฏิบัติงานดูแลอาคาร
สถานที่และสิ่งแวดล้อม
3. ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้
4. จัดให้มีมาตรการการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา
5. จัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานดูแลอาคารสถานที่และ
สิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

1. ร้อยละของครู บุคลากร และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนา และดูแลรักษา อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
2. ร้อยละของผู้เรียน สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย

ตาราง 1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำตารางสังเคราะห์บทบาทรู
ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย

บทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย	แฮวิงเฮิร์สท์ และเลวี (R.J.Havinghurst,1960 &D.U.Levine,1971:1)	จอห์นสัน (E. A.Johnson) บาร์และคณะ Barr A.S.& Others)	ราชบัณฑิตสถาน (2556:)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2557 : 1)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2556 : 1)	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557 : 1)	ธเนศ เจริญทรัพย์ (2557 : 1)	สำราญ ศรีคำมูล (2557 : 1)	ความถี่
1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแล สุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
2. ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจของ ผู้เรียน		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	8
4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสาน สาระ การเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน	✓		✓	✓		✓	✓			6
6. ด้านจัดทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์		✓		✓			✓		✓	4

**ตารางสังเคราะห์บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก**

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 เล่ม เกี่ยวกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาและเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อนำมาเป็นขอบข่ายในการศึกษาแนวคิดในการวิจัยทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
2. ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน
3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน
4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างเป็นส่วนรวมสมดุลกัน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ต่ายุดิน อุสมานและคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องบทบาทของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนราธิวาส ต่อการพัฒนาชนบท ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาสมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการส่งเสริมอาชีพ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ครูที่มีเพศ และอายุต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองด้านการส่งเสริมอาชีพ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน 3.ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันอยู่โรงเรียนที่มีจำนวนครูสอนศาสนาต่างกัน และอยู่ในโรงเรียนประเภทต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการส่งเสริมอาชีพ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกัน 4. ครูที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ด้านการเมือง ด้านการส่งเสริมอาชีพ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกันส่วนด้านเศรษฐกิจนั้นแตกต่างกัน 5. ครูที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษาด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนบทบาทต่อการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นแตกต่างกัน 6. ครูที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบทบาทต่อการพัฒนาชนบท ด้านการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นแตกต่างกัน 7.ครูที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการเมือง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกันส่วนบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมอาชีพนั้นแตกต่างกัน 8. ครูที่มีระยะเวลาต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการเมืองที่ไม่แตกต่างกันส่วนมีบทบาทต่อชนบทด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมอาชีพ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นแตกต่างกัน 9. ครูที่มีงานพิเศษนอกจากการสอนต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษาด้านเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมอาชีพนั้นแตกต่างกัน 10. ครูที่มีจำนวนคาบสอนต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบท ด้านการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจนั้นแตกต่างกัน 11. ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีครูสามัญต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา ด้านการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมอาชีพนั้นแตกต่างกัน 12. ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีนักเรียนต่างกัน มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการศึกษา และด้านการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการส่งเสริมอาชีพและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น

แตกต่างกัน 13. ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองด้านการส่งเสริมอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนมีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นแตกต่างกัน

วรพล ธุสัจจันทร์. (2562). ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาองค์ประกอบ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 486 คน 3) ร่างรูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับปฐมวัย 4) ประเมินร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย โดยการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษาและคุณภาพชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านสุขภาพร่างกาย 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านอารมณ์และจิตใจ 5) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 6) ด้านสัมพันธภาพทางครอบครัว และ 7) ด้านภาคีเครือข่าย การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการเรียนการสอน 2) การบริหารจัดการ 3) ครู 4) หลักสูตรสถานศึกษา 5) การวัดและประเมินผล และ 6) บรรยากาศและสภาพแวดล้อม

สภาพปัจจุบันของคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาพรวมของสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน อยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 เจาะลึกความสำเร็จและการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย จำนวน 4 ด้าน

1. ด้านความเหมาะสม 2. ด้านความสอดคล้อง 3. ด้านความมีประโยชน์และ 4. ด้านความเป็นไปได้
ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

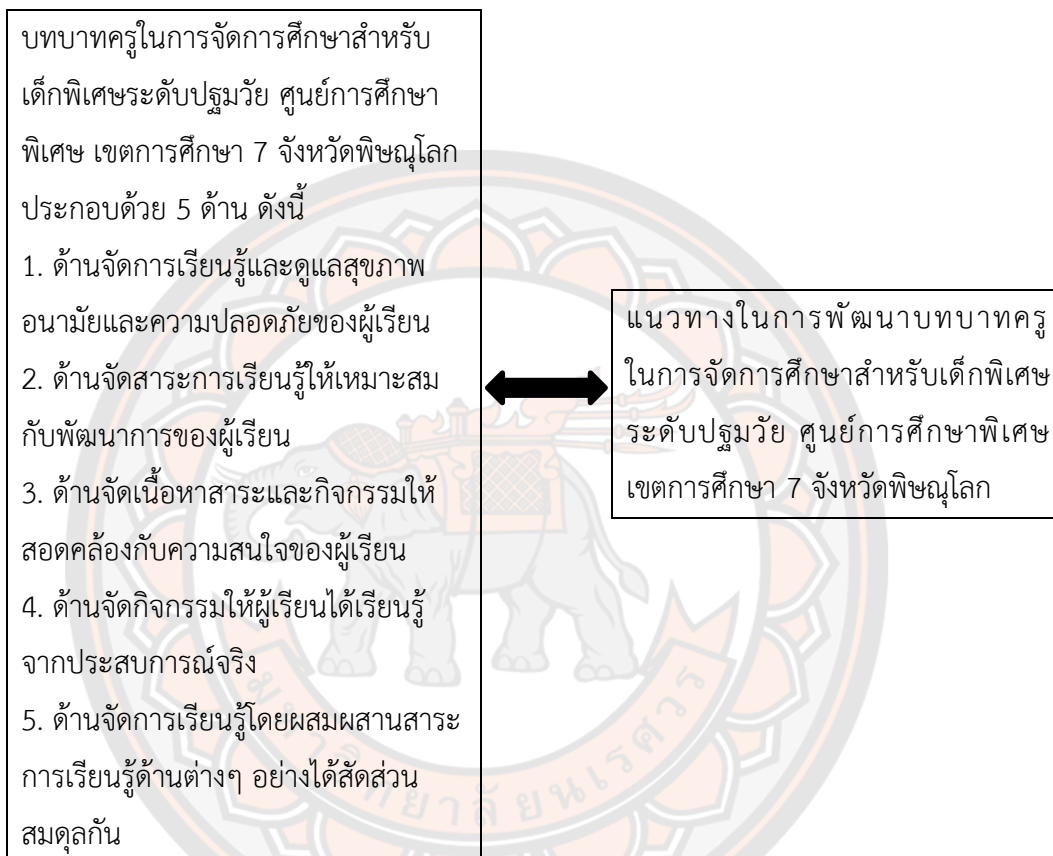
งานวิจัยต่างประเทศ

Thomas, Sallyo (1994, P. 301 อ้างถึงในอังคณา ตุงคะสมิต, 2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของครูผู้สอนในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยได้นำแบบสอบถามไปสอบถามครูผู้สอนที่นำวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่ปฏิบัติในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงแล้ว พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียน การสอนในการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป โดยการวัดและประเมินผลมีความสำคัญช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนในทุกๆด้าน ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่ทำให้ครูรู้ว่านักเรียนสามารถได้บ้าง ตลอดจน นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจในการเรียน และถือว่าเป็นวิธีการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่ครบวงจร

Chester (1996, p. 413 อ้างถึงในพระมหากษัตริย์ จักรแก้ว, 2553) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถภาพสูงคือการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลากหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดอบรม สาธิตวิธีสอน เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับแบบการสอนต่าง ๆ และจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับวิชาครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขต ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 112 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 108 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 108 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึง สถิรพร เขาวนชัย, 2561) และเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 วิธี คือ การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน และเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 5 ด้าน ข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน จำนวน 5 ข้อ

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง	มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
2. สังเคราะห์บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน
3. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
4. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
5. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

(Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 6.1 ดร.ชุตติพร เหล็กคำ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
- 6.2 นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ชำนาญการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
- 6.3 นางปวีณา เล็กพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
- 6.4 นางสาวเดือนเต็ม สุขคำนึ่ง ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
- 6.5 นางสุทธิรัตน์ สากระแสรร์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความที่ได้จากการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความ (IOC) ของแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
-1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความในแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมของข้อความให้สมบูรณ์ มีความเหมาะสม ตลอดจนปรับแก้ไขข้อความบางข้อความในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

7. นำผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อความที่นำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลปรากฏว่า แบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ได้ข้อความที่สามารถนำไปใช้ได้ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ (รายละเอียดการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

8. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัก ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97

9. นำผลการวิเคราะห์พิจารณาการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสร็จแล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามเรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 112 ฉบับถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการและครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ทาง Google form
3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทาง Gmail ของผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 112 ฉบับได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 112 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัยจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปหรือเทียบเท่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย และมีประสบการณ์ทางการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ได้แก่ ดร.ชุตินพ เหล็กคำ ผู้อำนวยการ และนายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
2. ข้าราชการครู ในตำแหน่งครูผู้สอน มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัยไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ได้แก่ นางปวีณา เล็กพันธ์ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบเต็มคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์ บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาตามที่กำหนด

2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแบบสอบถาม เรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากข้อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 ดร.ชุตินพร เหล็กคำ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

4.2 นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการชำนาญการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

4.3 นางปวีณา เล็กพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถามที่ได้จากการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางในการพัฒนา

บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมของข้อคำถามให้สมบูรณ์มีความเหมาะสม ตลอดจนปรับแก้ไขข้อความบางข้อคำถามในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

5. นำผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับผลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลปรากฏว่า แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ได้ข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ (รายละเอียดการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC))

6. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ และเตรียมนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนาแล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย และศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	n = 112	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	28	25.0
1.2 หญิง	84	75.0
2. ตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	1	0.89
2.2 รองผู้อำนวยการ	2	1.79
2.3 ครูหัวหน้าวิชาการ	1	0.89
2.4 ครูผู้สอน	108	96.43
รวม	112	100

จากตาราง 2 พบว่า จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.89 รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.79 ครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.89 และครูผู้สอน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 96.43 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ในภาพรวม

ที่	บทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษ	n = 112		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน	4.63	0.28	มากที่สุด	2
2.	ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ พัฒนาการของผู้เรียน	4.53	0.37	มากที่สุด	5
3.	ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	4.64	0.32	มากที่สุด	1
4.	ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง	4.58	0.34	มากที่สุด	3
5.	ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการ เรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน	4.55	0.35	มากที่สุด	4
	รวม	4.60	0.29	มากที่สุด	-

จากตาราง 3 บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.60, S.D. =0.29) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.64, S.D. =0.32) ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.63, S.D. =0.28) รองลงมา คือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.53, S.D. =0.37) ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ที่	ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน	n = 112		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	จัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน	4.68	0.47	มากที่สุด	2
2.	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.60	0.49	มากที่สุด	4
3.	จัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน	4.46	0.50	มาก	5
4.	พัฒนาแนวคิดพื้นฐานกับทัศนคติที่ดีให้กับผู้เรียน	4.66	0.48	มากที่สุด	3
5.	พัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพและความปลอดภัย	4.72	0.45	มากที่สุด	1
	รวม	4.63	0.28	มากที่สุด	-

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D. =0.28) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.72$, S.D. =0.45) รองลงมา คือ จัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, S.D. =0.47) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D. =0.50) ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน

ที่	ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน	n = 112		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไปใช้ในชีวิตประจำวันที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติในโรงเรียน	4.46	0.50	มาก	5
2.	จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.63	0.48	มากที่สุด	4
3.	จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา	4.66	0.48	มากที่สุด	3
4.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน ในโรงเรียน สถานศึกษาเท่านั้น	4.71	0.45	มากที่สุด	2
5.	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชน ในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง	4.75	0.43	มากที่สุด	1
6.	จัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น	4.40	0.49	มาก	6
รวม		5.53	0.37	มากที่สุด	-

จากตาราง 5 พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =5.53, S.D. =0.37) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชน ในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.75, S.D. =0.43) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้การเรียนรู้

ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน ในโรงเรียนสถานศึกษาเท่านั้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, $S.D. =0.45$)และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, $S.D. =0.49$) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

ที่	ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	n = 112		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	ครูจัดการเรียนการสอนของครูโดยยอมรับในความแตกต่างกันของผู้เรียนทั้งในด้านพื้นฐาน ความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.80	0.40	มากที่สุด	1
2.	ครูปรับให้ผู้เรียนทั้งหมด ในห้องเรียนมีความถนัด หรือความสนใจให้พอใกล้เคียงกัน	4.62	0.49	มากที่สุด	3
3.	จัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครูต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน	4.54	0.50	มากที่สุด	5
4.	ประเมินพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.59	0.49	มากที่สุด	4
5.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม	4.65	0.48	มากที่สุด	2
รวม		4.64	0.32	มากที่สุด	-

จากตาราง 6 พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, $S.D. =0.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดการเรียนการสอนของครูโดยยอมรับในความแตกต่างกันของผู้เรียนทั้งในด้านพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, $S.D. =0.40$) รองลงมาคือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้อง

กับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$, S.D. =0.48) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดจัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D. =0.50) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ที่	ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	n = 112		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.41	0.49	มาก	5
2	ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	4.58	0.50	มากที่สุด	3
3	ปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน	4.63	0.48	มากที่สุด	2
4	ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ข้อค้นพบ หรือนำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างสร้างสรรค์	4.79	0.41	มากที่สุด	1
5	จัดประสบการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นเรื่องจริงในสังคม ชุมชน ท้องถิ่น	4.46	0.50	มาก	4
รวม		4.58	0.34	มากที่สุด	-

จากตาราง 7 พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D. =0.34) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ข้อค้นพบ หรือนำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D. =0.41) รองลงมา คือ ปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D. =0.48) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D. =0.49) ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ที่	ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน	n = 112		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน สัดส่วนสมดุลกัน	4.51	0.50	มากที่สุด	4
2.	จัดกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถจริงของผู้เรียน	4.58	0.55	มากที่สุด	2
3.	ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามของชาติ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสอดแทรกเข้าไปในทุกวิชา และตลอดเวลา	4.54	0.50	มากที่สุด	3
4.	ให้ผู้เรียนสามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐาน	4.63	0.48	มากที่สุด	1
5.	ให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอน การปฏิบัติ	4.49	0.50	มาก	5
รวม		4.55	0.35	มากที่สุด	-

จากตาราง 8 พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D. =0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ผู้เรียนสามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D. =0.48) รองลงมา คือ จัดกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถจริงของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D. =0.55) และข้อที่

มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอนการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D. =0.50) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน สามารถแสดงผลการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1) ด้านที่ 1 ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ข้อที่ 3 ด้านจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน

ท่านคิดว่าด้านจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนที่สามารถให้คำปรึกษาให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

“ ควรพัฒนาให้ผู้เรียนมีกายดีจิตดีอยู่ดีมีสุขโดยให้เด็กได้เรียนรู้ทั้งสาระความรู้และมีทักษะปฏิบัติโดยมีเจตคติที่ดีและแนวคิดที่ถูกต้องในการปฏิบัติจนเป็นนิสัยรวมทั้งฝึกให้เด็กรู้จักคิดรู้จักเลือก และตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละคนและสอดคล้องกับความบกพร่องแต่ละประเภท...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 18 ธันวาคม 2566)

“ ควรมีการวางระบบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนด้วยครูพยาบาลและครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยเพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแนะนำนักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีความปลอดภัย...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 ธันวาคม 2566)

“ อบรมให้ความรู้ครูและบุคลากรในด้านการจัดการเรียนรู้และลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2566)

2) ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน

ข้อที่ 11 จัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น ควรจะมีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมนั้นอย่างไร

“ ควรจะมีการส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยมารยาทในสังคมและการมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รวมไปถึงการกำหนดขอบข่ายของความปลอดภัยของตนเองเช่น การไม่พูดคุยกับคนไม่รู้จัก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 18 ธันวาคม 2566)

“ สร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นด้วยการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมและการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามสถานที่และวันสำคัญต่างๆรวมถึงกิจกรรมในชุมชนเพื่อให้ นักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมอย่างเท่าเทียมและมีความปกติให้มากที่สุด...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 ธันวาคม 2566)

“ นำนักเรียนไปทัศนศึกษาหรือทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชนและท้องถิ่นทั้งภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2566)

3) ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

ข้อที่ 14 จัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครูต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน ควรจะมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

“ การรู้จักผู้เรียนเป็นเรื่องที่สำคัญคุณครูควรทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ความสามารถของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทความต้องการเมื่อนำไปวางแผนในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 18 ธันวาคม 2566)

“ พัฒนาความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคัดกรองและการประเมินความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลเพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูโดยคำนึงถึง ศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 ธันวาคม 2566)

“ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2566)

4) ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ข้อที่ 17 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครู ผู้ปกครองและชุมชน ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

“ การสร้างประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้ปกครองชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและพัฒนาการเรียนรู้ในทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคตเช่นการฝึกทักษะการเป็นผู้นำผู้ตามฝึกการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนครู รวมถึงชุมชนด้วย...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 18 ธันวาคม 2566)

“ ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีความหลากหลายและสามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ได้จริงโดยมีความร่วมมือจากครูผู้ปกครองชุมชนในการให้ความรู้กับผู้เรียนในแต่ละแหล่งเรียนรู้...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 ธันวาคม 2566)

“ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในชุมชนการทดลองทำกิจกรรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2566)

5) ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ข้อที่ 26 การเรียนรู้จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรม การเรียน การสอน

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการเรียนรู้จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการบริบทและความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่อง ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

“ ควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้และการเผชิญความเปลี่ยนแปลง รวมถึงการสร้างความคิดในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 18 ธันวาคม 2566)

“ วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา หน่วยงาน รวมถึงหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้อย่างเท่าทันเหตุการณ์ และการพัฒนาต่อยอดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้มีการพัฒนาตามความสามารถเฉพาะบุคคล...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 19 ธันวาคม 2566)

“ คู่ควรศึกษาบริบทและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในการปรับเนื้อหา กิจกรรม การเรียน การสอนให้ทันสมัยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2566)

ตาราง 9 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม

1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแล สุขภาพอนามัยและ ความปลอดภัยของผู้เรียน	แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ท่านคิดว่าด้านจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนที่สามารถให้คำปรึกษาให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร	การพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะปฏิบัติโดยมีเจตคติที่ดีและแนวคิดที่ถูกต้องในการปฏิบัติจนเป็นนิสัยรวมทั้งฝึกให้เด็กรู้จักคิดรู้จักเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละคนและสอดคล้องกับความบกพร่องแต่ละประเภทและมีการอบรมให้ความรู้ครูและบุคลากรในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสุขลักษณะนิสัยที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนด้วยครูพยาบาลและครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยเพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแนะนำนักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีความปลอดภัย

ตาราง 10 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม

2. ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับพัฒนาการของ ผู้เรียน	แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ท่านคิดว่า การส่งเสริม การจัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้ การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในชุมชน และท้องถิ่น ควรมี แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริม กิจกรรมนั้นอย่างไร	การส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยมารยาทในสังคมและ การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และเป็นการสร้างโอกาส ของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น มีกิจกรรมที่ส่งเสริม และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามสถานที่และวันสำคัญ ต่างๆ รวมถึงกิจกรรมในชุมชนเพื่อให้นักเรียนผู้ปกครองครูและ บุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมอย่างเท่าเทียมและมี ความปกติให้ได้มากที่สุด

ตาราง 11 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
พิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม

3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจของผู้เรียน	แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ท่านคิดว่า การส่งเสริมการจัด การเรียนการสอนของครู อันดับ แรกครูต้องสามารถจำแนกความ แตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน ควรมีแนวทางในการพัฒนา อย่างไร	ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทความต้องการ เมื่อนำไปวางแผนในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และการพัฒนาความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านการคัดกรองและการประเมิน ความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็น รายบุคคลและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูโดยคำนึงถึง ศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 12 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม

4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร	การสร้างประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้ปกครอง ชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและพัฒนาการเรียนรู้ในทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคต เช่น การฝึกทักษะการเป็นผู้นำผู้ตามฝึกการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนครูรวมถึงชุมชน ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีความหลากหลายและสามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ได้จริงโดยมีความร่วมมือจากครูผู้ปกครองชุมชนในการให้ความรู้กับผู้เรียนในแต่ละแหล่งเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

ตาราง 13 สรุปผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ในภาพรวม

5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน	แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ท่านคิดว่าการส่งเสริมการเรียนรู้จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการบริบทและความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่อง ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้และการเผชิญความเปลี่ยนแปลงทันยุคสมัย มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างความคิดเห็นที่แตกต่างและวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา หน่วยงาน รวมถึงหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้อย่างเท่าทันเหตุการณ์และการพัฒนาต่อยอดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้มีการพัฒนาตามความสามารถเฉพาะบุคคล

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่องบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลกและศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่องบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม พบว่า บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ จัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชน ในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน ในโรงเรียนสถานศึกษาเท่านั้น อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดการเรียนการสอนของครู โดยยอมรับในความแตกต่างกันของผู้เรียนทั้งในด้านพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดจัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ข้อค้นพบหรือนำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ผู้เรียนสามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอน การปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จัดกระบวนการเรียน การสอนที่พัฒนาความสามารถจริงของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอนการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน มีแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

2.1 ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

การพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะปฏิบัติโดยมีเจตคติที่ดีและแนวคิดที่ถูกต้อง ในการปฏิบัติจนเป็นนิสัยรวมทั้งฝึกให้เด็กรู้จักคิด รู้จักเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของแต่ละคนและสอดคล้องกับความบกพร่องแต่ละประเภทและมีการอบรมให้ความรู้ ครูและบุคลากรใน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสุขลักษณะนิสัยที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนด้วยครู พยาบาลและครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยเพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการให้ข้อมูล และคำปรึกษาแนะนำนักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม และมีความปลอดภัย

2.2 ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน

การส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับ ความปลอดภัยมารยาทในสังคมและการมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และเป็นการสร้างโอกาส ของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ตามสถานที่และวันสำคัญต่างๆรวมถึงกิจกรรมในชุมชนเพื่อให้นักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากร ร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมอย่างเท่าเทียมและมีความปกติให้ได้มากที่สุด

2.3 ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทความพิการ เมื่อนำไปวางแผนในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และการพัฒนาความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคัดกรองและการประเมินความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยคำนึงถึง ศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4 ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

การสร้างประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้ปกครองชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและพัฒนาการเรียนรู้ในทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคต เช่น การฝึกทักษะการเป็นผู้นำผู้ตามฝึกการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครูรวมถึงชุมชนร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีความหลากหลายและสามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ได้จริงโดยมีความร่วมมือจากครูผู้ปกครองชุมชนในการให้ความรู้กับผู้เรียนในแต่ละแหล่งเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

2.5 ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้และการเผชิญความเปลี่ยนแปลงทันยุคสมัย มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างความคิดเห็นที่แตกต่าง วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา หน่วยงาน รวมถึงหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้อย่างเท่าทันเหตุการณ์และการพัฒนาต่อยอดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้มีการพัฒนาตามความสามารถเฉพาะบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาการศึกษาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม พบว่า ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

1.1 ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนตามสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับวัยและพัฒนาการของผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นการสร้างโอกาสของการมีส่วนร่วม ของชุมชนและท้องถิ่น เข้ามาส่วนร่วมและเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมที่ช่วยใน การส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงกิจกรรมในชุมชนที่เข้าพัฒนาทักษะ กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมอย่างเท่าเทียม

1.2 ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างเป็นสัดส่วนสมดุลกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมโดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้และการเผชิญความเปลี่ยนแปลงทันยุคสมัยจึง ทำให้การจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างและเข้าถึงยุ่งยาก การผสมผสานเอาสาระการเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนไม่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันจึงทำให้ ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงยากและเกิดเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง

2. จากการศึกษาแนวการศึกษา บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า บทบาทครู ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัยของครูผู้สอน ควรจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ดังนี้

2.1 ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียนพบว่า มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูผู้สอนได้พัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะปฏิบัติโดยมีเจตคติที่ดี และแนวคิดที่ถูกต้องในการปฏิบัติจนเป็นนิสัยรวมทั้งฝึกให้เด็กรู้จักคิดรู้จักเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหา ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละคนและสอดคล้องกับความบกพร่องแต่ละประเภทและ มีการอบรมให้ความรู้ครูและบุคลากรใน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสุขลักษณะนิสัยที่ช่วยส่งเสริม สุขภาพของผู้เรียนด้วยครูพยาบาลและครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยเพื่อกำหนดมาตรการและแนวทาง ในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแนะนำนักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการให้บริการแก่ศิษย์ ผู้ปกครองและ ชุมชน เช่น การให้บริการความรู้แก่คนในท้องถิ่น ทั้งในด้านความรู้ทางอาชีพ สุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษาหารือและการร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน

2.2 ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูผู้สอนได้มีการส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยมารยาทในสังคมและการมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และเป็นการสร้างโอกาสของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามสถานที่และวันสำคัญต่างๆรวมถึงกิจกรรมในชุมชนเพื่อให้นักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมอย่างเท่าเทียมและมีความปกติให้ได้มาก

2.3 ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูผู้สอนได้นำเนื้อหาสาระและกิจกรรมไปวางแผนในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทความพิการมีการพัฒนาความรู้ และทำให้ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญด้านการคัดกรองและการประเมินความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนเพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูโดยคำนึงถึง ศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4 ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงพบว่า มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ การสร้างประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้ปกครองชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและพัฒนาการเรียนรู้ในทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคต เช่น การฝึกทักษะการเป็นผู้นำผู้ตามฝึกการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนครูรวมถึงชุมชนร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีความหลากหลายและสามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ได้จริงโดยมีความร่วมมือจากครูผู้ปกครองชุมชนในการให้ความรู้กับผู้เรียนในแต่ละแหล่งเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

2.5 ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน พบว่า มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางในการพัฒนาบทบาทครู ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูผู้สอนได้มีกระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างไร ในทักษะการเรียนรู้และการเผชิญความเปลี่ยนแปลงทันยุคสมัย มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างความสำเร็จในความคิดเห็นที่แตกต่างของหน่วยงาน รวมถึงหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้อย่างเท่าทันเหตุการณ์และการพัฒนาต่อยอดความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้มีการพัฒนาตามความสามารถเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาด้านบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบนโยบายกับครูผู้สอนในด้านต่างๆ ในการส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนตามสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นการสร้างโอกาสของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น เข้ามาส่วนร่วมและเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมที่ช่วยในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมถึงกิจกรรมในชุมชนที่เข้าพัฒนาทักษะ กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนผู้ปกครองครูและบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมอย่างเท่าเทียม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุน มีการอบรม ด้านต่างๆ ที่ครูผู้สอนสามารถนำมาจัดกิจกรรมโดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้และการเผชิญความเปลี่ยนแปลงทันยุคสมัยจึงทำให้การจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างและเข้าถึงยุ่งยาก การผสมผสานเอาสาระการเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนไม่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันจึงทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงยากและเกิดเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7จังหวัดพิษณุโลก ควรเข้ามา มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย และให้คำแนะนำกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยหรือผลกระทบที่ส่งผลต่อบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

2.2 ควรศึกษาและส่งเสริมพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ให้ครอบคลุมทุกเนื้อหา การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กรองไค อุนหุต. (2553). *การออกแบบการเรียนรู้*
 กรองทอง จุลิรัชนิกร, *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย* (กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 45
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI)*
เด็กพิการ สำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 สำนักงานพระพุทธรักษาแห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2561. *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา
 ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ศูนย์การศึกษาพิเศษ*.
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2550) *การจัดการความรู้ของครู*. วารสารวิทยาสาร 106(4), 18-21.
- จิรวัดน์ นิเจนตร. (2542). *บนเส้นทางพัฒนาวิชาชีพครูผลกระทบจากเศรษฐกิจ สังคม และ
 การเมือง. บทความเส้นทางการศึกษาเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบัน
 ราชภัฏ.
- ชนิศา ตันติเฉลิม, "การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ : หลักการ องค์ประกอบสำคัญและ ข้อเสนอแนะ
 เชิงปฏิบัติสำหรับส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย," วารสารวิธี
 วิทยาการวิจัย 30, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 189.
- ทมลลา บุญกาญจน์, "การช่วยเหลือโดยใช้กิจวัตรประจำวันเป็นฐาน ในการให้บริการช่วยเหลือระยะ
 แรกเริ่ม (Routines-Based Early Intervention: RBEI)," วารสารวิจัยและพัฒนา
 การศึกษาพิเศษ
- ดนยา อินจำปา และคณะ, "การศึกษาพิเศษ" (เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา 1083102
การศึกษาพิเศษ (Special Education) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2560)
- ทรศนัย โกวิทยากร (2560) *ความหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ*. ประเทศไทย
- ธเนศ เจริญทรัพย์. (2557). *การจัดการเรียนรู้โดยครูมืออาชีพ*.
- ธีรศักดิ์ อักการบวร (2543). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ก พลพิมพ์ จำกัด
 (1996). *แผนภูมิกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. (2554).
- บุญชุ่ม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ:
 สุวีริยาสาส์น.

- บัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*
- บัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*
- ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์, "การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนโดยรูปแบบ Rtl (Response to Intervention : Rtl)," วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 16, 1 (มกราคม 2558-มิถุนายน 2558)
- พระมหาสุพัฒน์ กลยาณธมฺโม. (2545) . *พระพุทธเจ้า : บทบาทและหน้าที่ในฐานะพระบรมครู 2545* พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2556). *วิถีกระบวนการ (Facilitator)*. คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2557). *บทบาทหน้าที่และภาระงานครู e-learning*
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2557). *บทบาทครูตาม TEACHERS MODEL e-learning*
- ยรรขง สิ้นธุ์งาม. (2555). *Problem-based learning*
- ยนต์ ชุ่มจิต (2550). *ความเป็นการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550) *กฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. เล่มที่ 124. ตอนที่ 24
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) *พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*
- ราชบัณฑิตยสถาน (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการ พ.ศ. 2551*. เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก. ประกาศ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551.
- ผดุง อารยะวิญญู, "แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย," วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, "การบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT)ในสถานศึกษา," วารสารนักบริหาร
- มลิวลัย ธรรมแสง, "สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ,"วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ
- วิจารณ์ พานิช. (2554) *เอกสารบรรยายในกำหนดการประชุมสภาวิชาการครั้งที่ 6 สมาคมเครือข่าย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก (2565).* *ความหมายของบทบาทครู*

- ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก (2566). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษสำหรับเด็กอายุแรกเกิด - ๖ ปี ปีการศึกษา 2566.*
- ศิริพร ตันทโสภาส และรัชนิกร ทองสุคดี. (2562). *การวางแผนการเปลี่ยนผ่านจากบ้านสู่โรงเรียน แนวทางการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กพิการในพื้นที่ดอยวาวี.* สิกขณา วารสารการศึกษาพิเศษ ปีที่ 6 ฉบับที่ 7 หน้าที่ 60 – 72
- ศรียา นิยมธรรม, FLASH MODEL *กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ* (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs)
- สมฤดี พลละวูทิโฒทัย.(2564).*การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต).*มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สมพร หวานเสร็จ, "การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR," วารสาร Sikkhana
- สถิรพร เซาว์นชัย. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- สถาบันราชานุกูล.(ม.ป.ป. ออนไลน์). *ประเภทของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา.*
- สำนักบริหารโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. (2555). *บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้และผู้อำนวยความสะดวก.*
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). *กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล.*
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.(2551). *คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) เด็กพิการสำหรับโรงเรียนเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ.*
โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ
- “-----“(2558). *หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558 (ฉบับร่าง).*
- “-----“(2562 ก).*รายงานประจำปี 2562 กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา*
- “-----“(2562 ข).*หลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับเด็กอายุแรกเกิด – 6 ปี. (อัดสำเนา).*
- อโณทัย อุดมบุญญานุกภาพ. (2554) *ครูในศตวรรษที่ 21. gotoknow.org,*
- อนุชา ภูมิสิทธิพร, *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Introduction to Special Education)*

'Brian Doore et al., Response to Intervention in Maine Status report of Implementation (USA: Orono, 2012), 7-8.

Component_ModelMargaret J. McLaughlin, What Every Principal Needs to Know About Special Education, accessed April 23,2022, Available from

Jeff Kritzer, "Rt1 ระบบใหม่ในการคัดแยกและช่วยเหลือเด็กแอลดี " (เอกสารประกอบการบรรยาย วันที่ 21-22 พฤษภาคม 2554 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554

Robin McWilliam, Early Intervention in Natural Environments: A Five-Component Model, accessed April 4, 2020, Available from

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), Special needs education, Accessed December 15, 2019, Available from

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครู
ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7
จังหวัดพิษณุโลก

1. ดร.ชุตีพร เหล็กคำ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7
จังหวัดพิษณุโลก
2. นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ชำนาญการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
3. นางปวีณา เล็กพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7
จังหวัดพิษณุโลก
4. นางสาวเดือนเต็ม สุขคำนึ่ง ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
5. นางสุทธิรัตน์ สากระแสรร์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

1. ดร.ชุตีพร เหล็กคำ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
2. นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ รองผู้อำนวยการ ชำนาญการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
3. นางปวีณา เล็กพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7
จังหวัดพิษณุโลก

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ของ นางสาววรารภรณ์ อุทธิยา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยิ่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ และตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบและแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 26 ข้อ

จึงขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะเก็บรักษาคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ โดยจะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อท่านใด ๆ ทั้งสิ้นและขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบคำถามครั้งนี้

วรารภรณ์ อุทธิยา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง

2. ตำแหน่ง

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงช่องเดียวตามความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. จัดการเรียนรู้และดูแลสภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน					
1. จัดการเรียนรู้และดูแลสภาพอนามัยและความปลอดภัยของ					
2. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
3. จัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน					
4. พัฒนาแนวคิดพื้นฐานกับทัศนคติที่ดีให้กับผู้เรียน					
5. พัฒนาผู้เรียนมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ					
2. จัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน					
6. จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนต้องปฏิบัติในโรงเรียน					

7. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียน					
8. จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา					
9. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้การเรียนรู้ ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน ในโรงเรียนสถานศึกษาเท่านั้น					
10. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน บ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชน ในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง					
11. จัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น					
3. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน					
12. ครูจัดการเรียนการสอนของครูโดยยอมรับในความแตกต่างกันของผู้เรียนทั้งในด้านพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน					
13. ครูปรับให้ผู้เรียนทั้งหมด ในห้องเรียน มีความถนัด หรือความสนใจให้พอใกล้เคียงกัน					
14. จัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน					
15. ประเมินพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน					
16. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม					
4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
17. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
18. ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง					
19. ปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน					

20. ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ข้อค้นพบ หรือนำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างสร้างสรรค์					
21. จัดประสบการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นเรื่องจริงในสังคม ชุมชน ท้องถิ่น					
5. จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน					
22. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน สัดส่วนสมดุลกัน					
23. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถจริงของผู้เรียน					
24. ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามของชาติ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสอดแทรกเข้าไปในทุกวิชา และ					
25. ให้ผู้เรียนสามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติ ค่านิยมพื้นฐาน					
26. ให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน					

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ของนางสาววราภรณ์ อุทธิยา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยั้ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

2. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้

นางสาววราภรณ์ อุทธิยา
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล.....
2. ตำแหน่ง
3. สังกัด/หน่วยงาน.....
4. ประสบการณ์การทำงาน.....
5. วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....
6. เวลาที่สัมภาษณ์.....
7. สถานที่.....
8. หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ข้อที่ 3 ด้านจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน

ท่านคิดว่าด้านจัดการเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนที่สามารถให้คำปรึกษาให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

2. ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน

ข้อที่ 11 จัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชนและท้องถิ่น

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดกิจกรรมผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น ควรมีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมนั้นอย่างไร

.....

.....

3. ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

ข้อที่ 14 จัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกัน
ของผู้เรียนได้ชัดเจน

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครูต้องสามารถ
จำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....

4. ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ข้อที่ 17 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
ครู ผู้ปกครองและชุมชน ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....

5. ด้านจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ข้อที่ 26 การเรียนรู้จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหา กิจกรรม
การเรียนรู้ การสอน

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการเรียนรู้จัดให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ
ความต้องการบริบทและความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่อง ควรมีแนวทางในการ
พัฒนาอย่างไร

.....
.....

ภาคผนวก ค ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

บทบาทครูในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัด พิษณุโลก	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านจัดการเรียนรู้และดูแลสภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน								
1. การจัดการเรียนรู้และดูแล สภาพอนามัยและความ ปลอดภัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัว ของผู้เรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. การจัดการเรียนรู้และสร้าง ลักษณะนิสัยที่จะช่วยส่งเสริม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนา แนวคิดพื้นฐานกับทัศนคติ	+1	-1	+1	+1	+1	4	1	ใช้ได้
5. ผู้เรียนมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับ การดูแลสุขภาพและความ ปลอดภัย	0	+1	+1	+1	-1	3	1	ใช้ได้
6. ผู้เรียนต้องปฏิบัติในโรงเรียน ทั้งในเรื่องการเรียนการสอน	+1	+1	0	+1	+1	4	1	ใช้ได้
ด้านจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน								
8. การพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพครูสามารถจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9. มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้ การเรียนรู้	+1	-1	+1	+1	+1	4	1	ใช้ได้

10. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกเรื่อง	0	+1	+1	+1	+1	4	1	ใช้ได้
11. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ บุคคลในสังคม ชุมชน ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12. ผู้เรียนได้เรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชน และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน								
13. การจัดการเรียนการสอนของครู ต้องยอมรับในความแตกต่างกันของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14. การจัดการประเมินพื้นฐานความถนัดทางการเรียน ความสนใจ ความพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	0	+1	4	1	ใช้ได้
15. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ก็แตกต่าง เรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน ความสนใจเหมือนกัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16. การจัดการเรียนการสอนของครู อันดับแรกครู ต้องสามารถจำแนกความแตกต่างกันของผู้เรียนได้ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม	+1	-1	+1	+1	+1	4	1	ใช้ได้

ด้านจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง								
18. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19. การฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20. การปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21. สามารถเผยแพร่ข้อค้นพบหรือนำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้	0	-1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22. การจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย ภายนอกห้องเรียน เป็นเรื่องจริงในสังคม ชุมชนท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน								
23. จัดการเรียนรู้การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24. การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถจริงของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25. ผู้เรียนมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงามของชาติ ก็เป็นสำคัญที่ ต้องสอดแทรก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26. ผู้เรียนสามารถกระทำได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	0	+1	4	1	ใช้ได้

27. ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนเนื้อหากิจกรรม การเรียนรู้ การสอน	+1	-1	+1	-1	+1	3	1	ใช้ได้
28. การจัดการกระบวนการเรียนการ สอนที่พัฒนาความสามารถจริง ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง บทบาทครูในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

ที่ อว 0603.05/5006

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

9 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางชุติพร เหล็กคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงร่างการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาววราภรณ์ อุทธิยา รหัสประจำตัว 65071609 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “**บทบาทครูกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย**” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ คณะศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

1. ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
โทรศัพท์ 087 454 1642 (รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)
โทรสาร 055 962 402
2. นางสาววราภรณ์ อุทธิยา
โทรศัพท์ 092 518 2769

ที่ อว 0603.05/5009

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 65000

9 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายณัฐพงศ์ อินทร์เทพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาววารารณ อุตธิยา รหัสประจำตัว 65071609 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “บทบาทครูกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรมศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ คณะศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

1. ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
โทรศัพท์ 087 454 1642 (รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรมศรี)
โทรสาร 055 962 402
2. นางสาววารารณ อุตธิยา
โทรศัพท์ 092 518 2769

ที่ อว 0603.05/5021

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 65000

9 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวอิริตน์ สากระแสร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โคร่งร่างการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาววราภรณ์ อุทธิยา รหัสประจำตัว 65071609 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "บทบาทครูกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ คณะศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

1. ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
โทรศัพท์ 087 454 1642 (รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี)
โทรสาร 055 962 402
2. นางสาววราภรณ์ อุทธิยา
โทรศัพท์ 092 518 2769

ที่ อว 0603.05/5018

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 65000

9 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวเดือนเต็ม สุขคำนิ่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครร่างการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาววราภรณ์ อุทธิยา รหัสประจำตัว 65071609 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “บทบาทครูกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษระดับปฐมวัย” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ คณะศึกษาศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ คณะศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

1. ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
โทรศัพท์ 087 454 1642 (รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)
โทรสาร 055 962 402
2. นางสาววราภรณ์ อุทธิยา
โทรศัพท์ 092 518 2769

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	วราภรณ์ อุทธิยา
วัน เดือน ปี เกิด	21 พฤษภาคม 2535
ที่อยู่ปัจจุบัน	31 หมู่ที่ 3 ตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก 264 หมู่ 8 ตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู
ประสบการณ์การทำงาน	2563 ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	2557 คบ.สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

